Nr 119. Detaljplan för Bäcklösa KSN-2014-0979

Kommunfullmäktige

Förslag till beslut
Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att anta detaljplan för Bäcklösa.

Marlene Burwick, Erik Pelling, Ulrik Wärnsberg, Hilde Klasson (alla S), Maria Gardfjell, Frida Johnsson (båda MP) och Ilona Szatmári Waldau (V) reserverar sig till förmån för att kommunfullmäktige ska uppdra till gatu- och samhällsmiljönämnden att anpassa parkmiljön i området så att det anläggs en damm för större vattensalamander, eftersom detta område ingår i salamanderns spridningsområde.

Maria Gardfjell, Frida Johnsson (båda MP) avger särskilt yttrande enligt *bilaga A*.

Ilona Szatmári Waldau (V) avger särskilt yttrande enligt *bilaga B*.

Uppsala den 10 september 2014
På kommunstyrelsens vägnar

Fredrik Ahlstedt/Astrid Anker

I avgörandet deltagande: Fredrik Ahlstedt, Cecilia Forss, Liv Hahne, Magnus Åkerman (alla M), Mohamad Hassan, Cecilia Hamenius (båda FP), Stefan Hanna (C), Ebba Busch Thor (KD), Marlene Burwick, Erik Pelling, Ulrik Wärnsberg, Hilde Klasson (alla S), Maria Gardfjell, Frida Johnsson (båda MP) och Ilona Szatmári Waldau (V).

Dessutom närvarande: Mats Gyllander, Simone Falk, Louise Landerholm Bill (alla M), Peter Nordgren (FP), Bengt Westman, Irene Zetterberg, Milischia Rezai (alla S) och Rickard Malmström (MP).

Ärendet
Plan- och byggnadsnämnden har 3 juli 2014 *(bilaga)* med hänvisning till planhandlingarna, miljökonsekvensbeskrivningen samt samrådsredogörelsen och granskningsutlåtandet överlämnat detaljplan för Bäcklösa till kommunfullmäktige för antagande. Antagandehandlingarna omfattar plan- och genomförandebeskrivning, plankarta med bestämmelser, miljökonsekvensbeskrivning, samrådsredogörelse samt utlåtande efter granskning.

Reservation har avgivits av (MP).

Exploateringsavtal ska vara tecknat innan detaljplanen antas. Det beräknas ske vid MEX-utskottets sammanträde den 16 september 2014.

Samrådsyttranden utsänds ej digitalt. Finns i akten.

Föredragning
Planen syftar till att möjliggöra nya bostäder och lokaler för verksamhet i ett attraktivt läge. Detaljplanen möjliggör byggande av 550 till 600 bostäder i form av flerfamiljshus i mellan två och sex våningar. Syftet med detaljplanen är också att skapa ett nytt parkområde med höga kvaliteter samt förskola i bostadsnära läge. Utmed Gottsunda allé ges möjlighet att ha lokaler för verksamhet i bottenvåningen på bostadsbebyggelsen.

Detaljplanen överensstämmer med översiktsplanens intentioner, där Dag Hammarskjöldsstråket pekas ut som ett område som bör koppla samman universitetsverksamheter och andra institutioner med tät stadsbebyggelse och parker. Det är särskilt viktigt med en sammanlänkning i söder mellan Gottsunda, Ultuna och Sunnersta. Enligt översiktsplanen bör områdets utveckling läggas fast i ett eller flera områdesprogram eller i en fördjupad översiktsplan. Detta programarbete pågår, men är inte slutfört.

Föreliggande detaljplan har utformats så att den strukturellt kan kopplas ihop med en större helhet och bedöms inte försvåra en ändamålsenlig struktur i det större sammanhanget som utvecklas i programarbetet för Dag Hammarskjöldsstråket. Plan- och byggnadsnämndens delegation att anta planer som är förenliga med översiktsplanen gäller inte i detta fall, eftersom programarbetet ännu inte är färdigställt. Ärendet tillställs därför kommunfullmäktige.

Bilaga A
Särskilt yttrande av MP

Det är självklart mycket klokt att bygga fler studentbostäder i närheten av Ultuna. Det är dock inte helt nödvändigt att förlägga dessa på denna åker. Ny bostadsbebyggelse i Gottsunda skulle i lika stor utsträckning kunna vara SLU till gagn.

Miljöpartiet har, när detaljplanefrågan varit uppe i plan och byggnadsnämnden, förespråkat en återremiss för att ytterligare belysa och behandla de argument som SLU-forskare framhållit dels i samrådet och dels senare i processen angående exploatering åkermarken. Detaljplaneförslaget för Bäcklösa, medför en exploatering av ett åkermarksområde vilket inte är lämpligt enligt Miljöbalken, vilket vi också framhöll i PBN.

Uppsala har ingen strategi för att bevara värdefull åkermark i enlighet med svensk lagstiftning. En sådan strategi anser vi behöver ligga till grund för framtida planering.

Utöver detta anser Miljöparitet att det är förlegat att planera in stora ytor med bilparkeringsplatser vid byggnation som kommer ske i ett kollektiv-trafikstarkt läge. Parkmiljön måste utformas så att den större vattensalamanderns livsvillkor tas tillvara. Starka hänsyn måste visas till näraliggande Natura 2000-område

Bilaga B
Särskilt yttrande av (V)

Vänsterpartiet anser att jordbruksmark inte ska bebyggas. Att vi säger ja till detta ärende innebär inte att vi ändrat oss i den principiella frågan.

Bilaga

Uppsala KOMMUN

PLAN- OCH BYGGNADSNÄMNDEN

Handläggare	Datum	Diarienummer
Sofie Andersson Rosell	2014-07-03	PLA 2012-020086

Kommunfullmäktige

Detaljplan för Bäcklösa

Plan- och byggnadsnämnden godkänner i enlighet med bifogade protokoll förslag till detaljplan för Bäcklösa och överlämnar det härmed till kommunfullmäktige för antagande. Beträffande redovisning av förslaget hänvisas till bilagda planhandlingar bestående av: *Plankarta med bestämmelser* samt i *planbeskrivning*.

Efter samrådet har planförslaget varit utställt för granskning under perioden 4 december 2013—10 januari 2014. Planförfattaren redogör i ett *granskningsutlåtande* för yttranden som inkommit under granskningstiden.

Med hänvisning till *planhandlingarna* samt *samrådsredogörelsen* och *granskningsutlåtandet* samt *Miljökonsekvensbeskrivning enligt plan- och bygglagen av förslag till detaljplan vid Bäcklösa* föreslår plan- och byggnadsnämnden

att kommunfullmäktige antar förslag till detaljplan för Bäcklösa.

Liv Hahne
ordförande

Sara Östberg
nämndsekreterare

Bilagor:
Detaljplan för Bäcklösa, antagandehandling
Miljökonsekvensbeskrivning enligt plan- och bygglagen av förslag till detaljplan vid Bäcklösa
Samrådsredogörelse
Granskningsutlåtande

Postadress: Uppsala kommun, kontoret för samhällsutveckling • 753 75 UPPSALA •
Besöksadress: Stationsgatan 12. Telefon: +46 18–727 87 00 • Fax: +46 18–727 87 10 •
E-post: plan-byggnadsnamnden@uppsala.se
www.uppsala.se

§ 308 Dnr: 2012-020086

Detaljplan för Bäcklösa

Beslut
Plan- och byggnadsnämnden godkänner förslaget till detaljplan och utlåtandet daterat 2014-06-16 för Bäcklösa, samt beslutar att skicka detaljplanen vidare till kommunfullmäktige för antagande.

Reservation
Susanne Engström (MP) reserverar sig skriftligen till förmån för eget yrkande.

Sammanfattning
Detaljplanen möjliggör byggande av 550 till 600 bostäder i form av flerfamiljshus i mellan två och sex våningar. Syftet med detaljplanen är också att skapa ett nytt parkområde med höga kvaliteter samt förskola i bostadsnära läge. Utmed vägförbindelsen mellan Gottsunda och Ultuna (Gottsunda allé) ges möjlighet att ha lokaler för verksamhet i bottenvåningen på bostadsbebyggelsen.

Beslutsunderlag
Tjänsteskrivelse
Utlåtande
Planbeskrivning
Plankarta
Miljökonsekvensbeskrivning

Yrkanden
Susanne Engström (MP) yrkar att detaljplan för Bäcklösa återremitteras för att ytterligare belysa och behandla de argument som SLU-forskare framhållit dels i samrådet och dels senare i processen. Miljöpartiet efterfrågar dessutom någon form av mer ingående underlag kring en strategi för att bevara jordbruksmark med bland annat hänvisningar till SLU-forskarnas argument. Återremiss av planen ska ske tills detta presenterats.

Liv Hahne (M) yrkar att planen godkänns.

Beslutsgång
Ordföranden frågar om ärendet ska avgöras idag eller senare. Ordföranden finner att ärendet ska avgöras idag.

Ordföranden finner därefter att nämnden bifaller Liv Hahnes (M) yrkande.

Expedieras till
Sökanden
Kommunfullmäktige

PBN 2014-07-03

Reservation

PL 13. Detaljplan för Bäcklösa

Detaljplaneförslaget för Bäcklösa, medför en exploatering av ett åkermarksområde vilket inte är lämpligt enligt Miljöbalken. Planförslaget har dessutom kritiserats redan i samrådsskedet av forskare vid SLU med anledning av att SLU använder angränsande ytor och har behov av ytor för fältstudier och försöksodling. Den nya vägförbindelsen mellan Dag Hammarskölds väg och Gottsunda möjliggör för ny bostadsbebyggelse i Gottsunda som kan vara SLU till gagn. Därigenom blir skälen inte lika starka för att gå emot Miljöbalken och bygga på åkermark i direkt anslutning till SLU.

Miljöpartiet reserverar sig till förmån för eget yrkande

att Detaljplan för Bäcklösa återremitteras för att ytterligare belysa och behandla de argument som SLU-forskare framhållit dels i samrådet och dels senare i processen. Vi efterfrågar dessutom någon form av mer ingående underlag kring en strategi för att bevara jordbruksmark med bland annat hänvisningar till SLU-forskarnas argument. Återremiss av planen ska ske tills detta presenterats.

Susanne Engström (MP)

Handläggare
Sofie Andersson Rosell
018-727 47 85

Diarienummer
PLA 2012-020086

Planbeskrivning
Detaljplan för Bäcklösa
Normalt planförfarande

ANTAGANDEHANDLING

Postadress: Uppsala kommun, plan- och byggnadsnämnden, 753 75 Uppsala
Besöksadress: Stationsgatan 12 • Telefon: 018–727 00 00 (växel) • Fax: 018–727 46 61
E-post: plan-byggnadsnamnden@uppsala.se
www.uppsala.se

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

HANDLINGAR **3**
Antagandehandlingar 3
Övriga handlingar 3
Läshänvisningar 3
Medverkande 3
PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG **4**
MILJÖBALKEN (MB) **4**
Miljöbalken 3, 4 och 5 kap 4
Miljöbedömning enligt miljöbalken 6 kap 4
Miljöbalkens övriga kap 5
TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN **6**
Översiktsplan 6
Program för Dag Hammarskjöldsstråket 6
Detaljplaner 6
OMRÅDESFÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRÄNDRINGAR **7**
Plandata 7
Allmän områdesbeskrivning 8
Landskapsbild 9
Kulturarv 9
Naturmiljö 10
Bebyggelse och gestaltning 12
Offentlig och kommersiell service 14
Tillgänglighet för funktionshindrade 15
Mark och geoteknik 15
Trafik och tillgänglighet 15
Hälsa och säkerhet 17
Teknisk försörjning 18
PLANENS GENOMFÖRANDE **19**
Organisatoriska åtgärder 19
Tekniska åtgärder 20
Ekonomiska åtgärder 21
Fastighetsrättsliga åtgärder 21
Konsekvenser för fastigheter inom planområdet 21
PLANENS KONSEKVENSER **22**
Nollalternativ 22
Miljöaspekter 22
PLANENS FÖRENLIGHET MED ÖVERSIKTSPLAN OCH MILJÖBALKEN **24**
Översiktsplan 24
Miljöbalken 24
REVIDERINGAR **26**

HANDLINGAR

Antagandehandlingar

Planhandling

- Plankarta med bestämmelser
- Planbeskrivning med illustrationer

Miljökonsekvensbeskrivning
Utlåtande

Övriga handlingar

Under planarbetet har dessutom följande handlingar upprättats:

- Miljöbedömning steg 1 behovsbedömning
- Fastighetsförteckning
- Bullerutredning
- VA- och dagvattenutredning

Läshänvisningar

Plankartan är den handling som är juridiskt bindande och anger vad som t ex ska vara allmän plats, kvartersmark, hur bebyggelsen ska regleras m.m. Plankartan ligger till grund för kommande bygglovprövning.

Planbeskrivningens syfte är att beskriva områdets förutsättningar och de förändringar som planen innebär. Planbeskrivningen ska vara ett stöd för att kunna tolka plankartan.

Medverkande

Detaljplanen har tagits fram av kontoret för samhällsutveckling i samarbete med andra kommunala förvaltningar och fastighetsägaren Sveriges Lantbruksuniversitet och byggherren Uppsalahem. Situationsplan, illustrationer och tekniska utredningar har gjorts av White, Conec, WSP och Södergården.

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra nya bostäder och lokaler för verksamhet i ett attraktivt läge. Detaljplanen möjliggör byggande av 550 till 600 bostäder i form av flerfamiljshus i mellan två och sex våningar. Syftet med detaljplanen är också att skapa ett nytt parkområde med höga kvaliteter samt förskola i bostadsnära läge. Utmed Gottsunda allé ges möjlighet att ha lokaler för verksamhet i bottenvåningen på bostadsbebyggelsen.

MILJÖBALKEN (MB)

Miljöbalken 3, 4 och 5 kap

Planområdet är lokaliserat i närheten av Natura 2000-objektet Bäcklösa.

Detaljplaneområdet avvattnas till Fyrisån. Fyrisån är upptagen som ytvattenförekomst som belagts med miljökvalitetsnorm. I detta läge uppnår Fyrisån måttlig ekologisk status och ej god kemisk ytvattenstatus enligt miljökvalitetsnormerna.

Detaljplanen tangerar riksintresset för kulturmiljövården, *Uppsala stad*, då planen ligger intill Dag Hammarskjölds väg.

Planområdet är beläget på brukningsvärd jordbruksmark, vilket innebär att detaljplanen påverkar MB 3kap 4 §.

Miljöbedömning enligt miljöbalken 6 kap

Miljöbalken 6:1 – 6:18 och 6:22 tillämpas om ett genomförande av en detaljplan kan antas medföra en betydande miljöpåverkan (EU-direktiv 2001/42 EG). Vid betydande miljöpåverkan ska en miljöbedömning av planen göras under vars process en miljökonsekvensbeskrivning tas fram. En behovsbedömning utifrån förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar, bilaga 2 och 4, görs för att ta ställning till om ett genomförande av en detaljplan kan antas leda till en betydande miljöpåverkan eller inte.

Samlad bedömning av betydande miljöpåverkan

En behovsbedömning, daterad 2012-03-13, har upprättats. Sammantaget visar bedömningen att den största risken för negativ miljöpåverkan är att detaljplaneområdet ligger i närheten av Natura 2000-området Bäcklösa. Detta kan negativt påverka de känsliga naturtyperna och arterna som finns utpekade i beskrivningen av Natura 2000-området. I övrigt innebär detaljplanen dock ingen betydande miljöpåverkan.

Motiverat ställningstagande

Med utgångspunkt i behovsbedömningen är kommunens samlade bedömning att ett genomförande av detaljplan för Bäcklösa kan medföra betydande miljöpåverkan enligt MB 6:11. En miljöbedömning enligt MB 6:11–6:18 har därmed gjorts i samband med planarbetet. I miljökonsekvensbeskrivningen bedöms endast konsekvenserna för Natura 2000-området. Övriga frågor som tas upp i detaljplanen bedöms inte medföra risk betydande miljöpåverkan.

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning och framför i samrådsyttrande daterat 2012-06-11 att planens genomförande utifrån en sammanvägd bedömning kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

En miljökonsekvensbeskrivning har upprättats i enlighet med MB 6:11–6:18. MKB sammanfattas i avsnittet Planens konsekvenser under rubriken Naturmiljö. Ett samråd har hållits med länsstyrelsen den 2012-08-16 avseende avgränsning av MKB.

Miljöbalkens övriga kap

Detaljplanen påverkar Bäcklösabäcken som är skyddad av biotopskydd, enligt MB kap 7. Planområdet ligger inom förordnandet om vattenskyddsområde, i den yttre skyddszonen.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Översiktsplan

Detaljplanen överensstämmer med översiktsplanens intentioner. Dag Hammarskjöldsstråket pekas ut som ett område som bör koppla samman universitetsverksamheter och andra institutioner med tät stadsbebyggelse och parker. Översiktsplanens intention är att Dag Hammarskjöldsstråket blir en förlängning av den centrala staden söderut till Kronåsen-Ulleråker-Ultuna. Det är särskilt viktigt med en sammanlänkning i söder mellan Gottsunda, Ultuna och Sunnersta. Enligt översiktsplanen bör områdets utveckling läggas fast i ett eller flera områdesprogram eller i en fördjupad översiktsplan.

Program för Dag Hammarskjöldsstråket

Parallellt med arbetet med detaljplanen har ett program för Dag Hammarskjöldsstråket påbörjats. Detaljplanen har samordnats med arbetet med programmet.

Programmet för Dag Hammarskjöldsstråket kommer att belysa och ge en helhetssyn på hur kommande bebyggelse längs Dag Hammarskjölds väg påverkar riksintresseområdets värden. I programmet kommer också de kumulativa effekterna av den nya bebyggelsen att beskrivas. I samband med arbetet med detaljplanen har kontinuerlig dialog upprätthållits med gruppen som arbetar med programmet för Dag Hammarskjöldsstråket. Detta innebär att strukturen som föreslås i detaljplanen är väl förankrad i arbetet med programmet. Detaljplanen förhåller sig också till de riktlinjer som finns i översiktsplanen angående Uppsalas utveckling. Vi ser, utifrån dialog med projektgruppen som arbetar med programmet för Dag Hammarskjöldsstråket, ingen risk att de tre huvudspåren (staten, kyrkan och universitetet) inom riksintresset för kulturmiljövården påverkas negativt av bebyggelseutveckling inom denna detaljplan.

Avvägningar gentemot programmet för Dag Hammarskjöldsstråket har också gjorts i andra frågor, bland annat gällande gatunät och kollektivtrafikstråk. Detaljplanen försvårar inte genomförandet av programmet för Dag Hammarskjöldsstråket, då det fortfarande är möjligt att skapa ett flexibelt gatunät i Bäcklösa. Detaljplanen har utformats så att den kan bli en del av en större struktur, då planområdet i väster och söder avgränsas av allmän plats, både i form av park och av gata. Det kommer därmed vara möjligt att koppla ihop planområdet med nya utvecklingsområden både väster om och söder om denna detaljplan.

Detaljplaner

Det finns en detaljplan för Genetikcentrum, Ultuna 2:26. Denna detaljplan vann laga kraft 2011. Byggnaden får användas till skola, kontor, kategoriboende, vård och laboratorium. Genomförandetiden går ut i juni 2016.

Det finns en detaljplan för fortsättningen av Ultuna allé västerut. Denna väg ska länka ihop Gottsunda centrum med universitetsområdet. Detaljplanen vann laga kraft 2012-10-18. Detaljplanens genomförandetid har inte gått ut. Gatan som förbinder Gottsunda centrum med Ultuna heter Gottsunda allé.

För den del av Dag Hammarskjölds väg som passerar planområdet finns en detaljplan från 2008. Denna detaljplan gäller för vägen och en del av Universitetsområdet. Detaljplanen reglerar möjligheten att bygga ut universitetet. Den möjliggör också utbyggnaden av en cirkulationsplats på Dag Hammarskjölds väg. Planens genomförandetid går ut 2018.

Strax norr om planområdet finns också en detaljplan för ett biobränsleeldat kraftverk i Ultuna. Planen är från 2006. I detaljplanen ges möjlighet att bygga ett kraftverk och en lokalgata på fastigheten Ultuna 2:24. Genomförandetiden för detaljplanen har gått ut.

OMRÅDESFÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRÄNDRINGAR

Plandata

Geografiskt läge och areal

Planområdet är beläget i Bäcklösa, väster om Dag Hammarskjölds väg. Området avgränsas av Gottsunda allé i norr, av Dag Hammarskjölds väg i öster, av Bäcklösabäcken i väster och av Vipängsvägen i söder. Planområdet omfattar cirka 7 hektar.

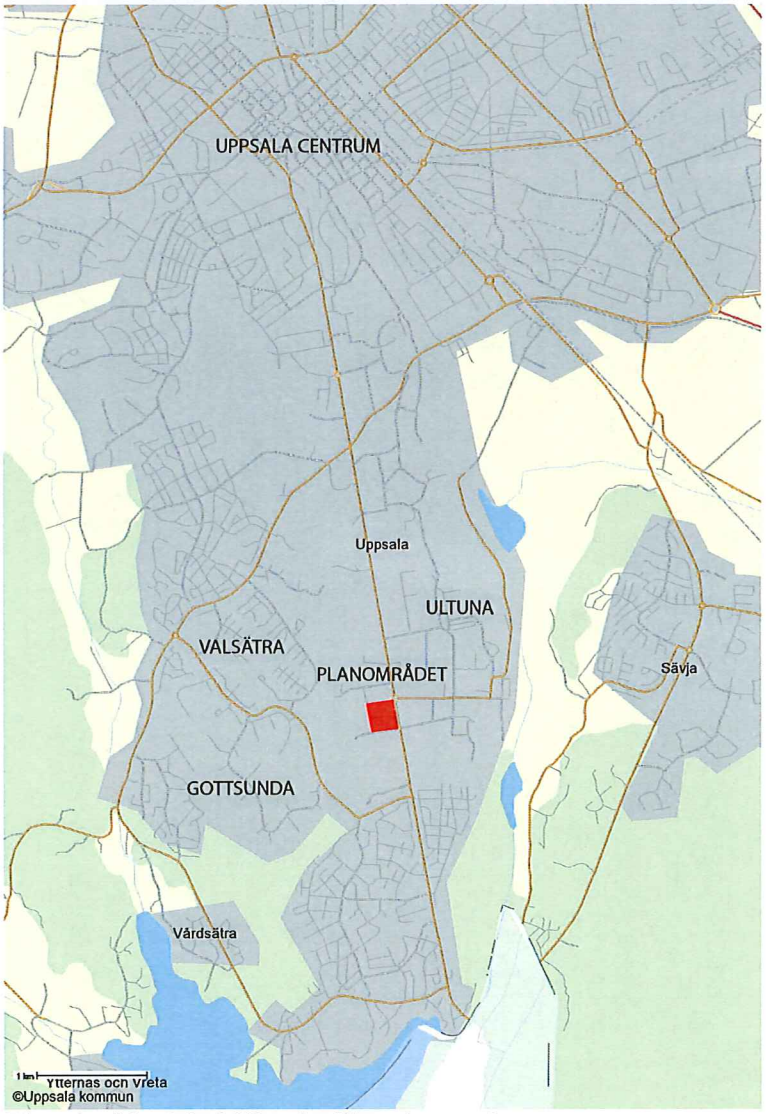

Planområdet i förhållande till övriga staden.

Markägoförhållanden

Sveriges lantbruksuniversitet äger fastigheten Ultuna 2:1.

Genomförandetid

Planens genomförandetid är 5 år från det datum planen vinner laga kraft.
Motivet för genomförandetiden är att Uppsala kommun vill se en utbyggnad inom planområdet inom den närmaste femårsperioden.

Allmän områdesbeskrivning

Marken inom planområdet består av åkermark och används av Sveriges lantbruksuniversitet. Det finns två komplementbyggnader inom området som har använts vid odlingsförsök. Intill planområdet byggs Gottsunda allé, den gata som ska förbinda Gottsunda centrum med Ultuna campus.

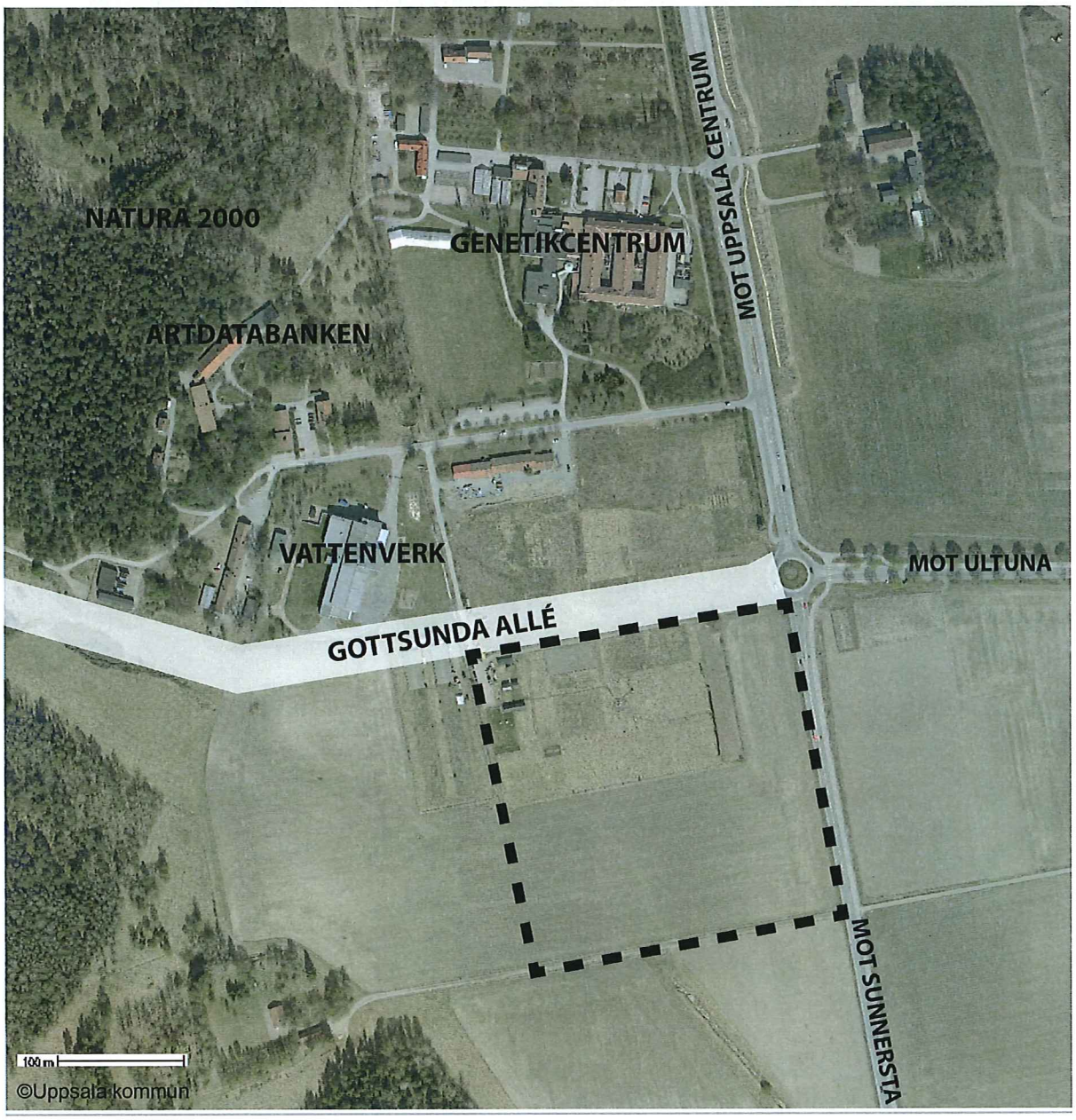

Översiktkarta, planområdet är markerat med streckad linje.

Landskapsbild

Förutsättningar

Planområdet ligger i ett område där jordbruksmark dominerar. Här finns beteshagar, åkrar och försöksodlingar. Omgivningen har en lantlig karaktär, trots att det endast är ett par kilometer in till Uppsala centrum.

Miljöbalken 3 kapitlet 4§
Planområdet är lokaliserat på brukningsvärd jordbruksmark, vilket innebär att detaljplanen påverkar MB 3 kap 4 §.

Förändringar

Den öppna landskapsbilden kommer att förvinna längs Dag Hammarskjölds väg. Jordbrukslandskapet kommer att ersättas med bebyggelse och en tät stadsstruktur kommer att byggas längs med Dag Hammarskjölds väg. Landskapsbilden har inte några dokumenterade skydd samtidigt som området är utpekat i översiktsplanen som ett utvecklingsområde, där ny bebyggelse ska tillkomma för att länka samman Gottsunda och Ultuna. I detta fall bedöms intresset att bebygga området vara större än att bevara landskapsbilden. Den åkermark som inte ingår i planområdet kan även fortsättningsvis nyttjas på samma sätt som idag.

Miljöbalken 3 kapitlet 4§
Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen. I Uppsala anses bostadsbebyggelse och komplettering av lokaler för verksamhet inom det som i översiktsplanen anges som stadsväven vara av sådant väsentligt intresse. Inom stadsväven sker komplettering av bebyggelse på olika sätt, Bäcklösa är endast ett område där förtätning förekommer.

Kulturarv

Förutsättningar

Detaljplaneområdet ligger intill Dag Hammarskjölds väg som är en del av riksintresset för kulturmiljövården, *Uppsala stad.*

Kröningsstaden
Uppsala var under nära 200 år landets kröningsstad. Det var Gustav Vasa och hans söner som sökte kunglig legitimitet i Uppsala. I Uppsala fanns symbolerna och myterna, Gamla Uppsala, Erik den heliges reliker, Mora stenar etc. Här fanns också den andliga makten i Sverige (ärkebiskopen och katedralen), varför valet av Uppsala som kröningsstad även ska ses som en del i en politisk propaganda. Att bygga fästningen på Kasåsen och rikta sina kanoner mot ärkebiskopen och Domkyrkan var en sådan markering av kungens makt.

Mellan åren 1528 till 1719 lät följande kungligheter kröna sig i Uppsala domkyrka: Gustav Vasa 1528, Erik XIV 1561, Johan III 1569, Sigismund 1593, Karl IX 1607, Gustav II Adolf 1617, Karl X Gustav 1654, Karl XI 1675 och Ulrika Eleonora 1719.

Kröningsgästerna kom framför allt från söder och angjorde land- eller sjövägen Flottsund. Därifrån fungerade troligvis vägen på Uppsalaåsen som processionsväg fram till slottet. Inför drottning Kristinas planerade kröning i Uppsala bestämdes att Uppsala skulle få en modern stadsplan enligt rutnätsprincipen, värdig en stormakts kröningsstad. I detta koncept ingick bland annat ett centralt beläget, hörnslutet torg med två huvudgator enligt romerska förebilder. För att ytterligare ge staden värdighet anlades långa, raka infartsvägar från landet mot staden, varav en drogs från Flottsund till Uppsala slott och Kung Jans port. Detta blev den nya kröningsvägen. Av olika skäl kom dock

Drottning Kristinas kröning att flyttas till Stockholm. Men därefter fortsatte kröningshögtiderna i Uppsala med Karl X Gustav 1654 och upphörde först med Ulrika Eleonora 1719.

Sedan FN:s generalsekreterare Dag Hammarskjöld omkommit i en flygolycka 1961 beslutade Uppsala kommun 1963 att Flottsundsvägen skulle få namnet Dag Hammarskjölds väg. Dags far, Hjalmar Hammarskjöld, var landshövding i Uppsala åren 1907–1930 och bodde på Uppsala slott, och Dag växte följaktligen upp den miljön.

Den raka infartsvägen från Flottsund till slottet är således en viktig del av riksintresset och ska särskilt beaktas.

Universitetsstaden
Dag Hammarskjölds väg är också ett viktigt stråk i universitets- eller kunskapsstaden Uppsala. Ett stråk som sträcker sig från Uppsala universitet i norr till Sveriges lantbruksuniversitet i söder.

Planområdet utgörs av delar av Ultuna kungsladugårds tidigare ägor och den intilliggande Hammarbys ägor. På 1840-talet etablerades Ultuna lantbruksinstitut som senare blev lantbrukshögskolan och 1977 Sveriges lantbruksuniversitet. På Vipängen och Bäcklösa, f.d. torpställen, anlades försöksverksamheter. På Vipängen förlades Statens pälsdjursförsök och i Bäcklösa en station för svin och fjäderfä. På andra sidan vägen fick Svenska Utsädesfilialen nya byggnader 1938 och mitt emot dem anlades ett genetiskt centrum, med institutionslokaler och en genetisk trädgård anlades för forskning och undervisning. I den genetiska trädgården planterades en björkallé utmed Dag Hammarskjölds väg, med norrlandsbjörk i norr och skånebjörk i söder och däremellan björkar från olika breddgrader. Idag finns Engelska skolan i universitets gamla lokaler.

Fornlämningar
Detaljplanen berör inga idag kända fornlämningar. Det finns dock en större fornlämning på jordbruksmarken väster om planområdet. Enligt Riksantikvarieämbetet är det en boplats antingen från stenåldern, bronsåldern eller järnåldern. Denna fornlämning kan komma att påverkas av kommande utbyggnadsetapper inom utvecklingsområdet kring Dag Hammarskjöldsstråket. Arkeologiska utredningar är nödvändiga för att klargöra om det finns ytterligare fornlämningar inom planområdet.

Förändringar

Detaljplanen kommer inte att innebära att nya in- och utfarter anläggs mot riksintresset Dag Hammarskjölds väg, endast befintliga in- och utfarter kommer att användas. Den nya bebyggelsen kommer att förstärka vägens axialitet, då bebyggelsen placeras parallellt med Dag Hammarskjölds väg. Lokaliseringen av bebyggelsen och bebyggelsens utformning har anpassats efter de tidiga diskussioner som förts i samband med arbetet med programmet för Dag Hammarskjöldsstråket.

Fornlämningar
En fornlämningsutredning ska tas fram innan området kan bebyggas.

Naturmiljö

Förutsättningar

Natura 2000-område
Syftet med skyddet av Natura 2000-objektet Bäcklösa är att uppnå och bevara en gynnsam bevarandestatus för västlig taiga och trädklädd betesmark, samt för arterna grön sköldmossa och cinnoberbagge. Målsättningen är att öka arealen av västlig taiga. En del av området uppfyller idag inte kriterierna för naturtypen. Vidare är målsättningen att behålla arealen trädklädd betesmark. Livskraftiga populationsstorlekar ska behållas för de listade arterna, samt för arter som är typiska för de listade naturtyperna. De främsta hoten mot arterna och den västliga taigan är skogsbruk. Det främsta hotet mot den trädklädda betesmarken är igenväxning till följd av upphörd hävd.

Miljökvalitetsnorm för Fyrisån
Detaljplaneområdet avvattnas till Fyrisån. Fyrisån är upptagen som ytvattenförekomst som belagts med miljökvalitetsnorm. Det innebär att en detaljplaneläggning inte får försvåra att fastlagd miljökvalitetsnorm följs. I detta läge uppnår Fyrisån måttlig ekologisk status enligt miljökvalitetsnormerna. Anledningen till att ån endast uppnår måttlig ekologisk status är övergödningen av Fyrisån och morfologiska förändringar. År 2021 ska Fyrisån uppnå målet god ekologisk status.

Fyrisån uppnår i detta läge ej god kemisk ytvattenstatus enligt miljökvalitetsnormerna. Detta beror på att miljökvalitetsnormen för nonylfenol överskrids i denna vattenförekomst. Till år 2021 ska god kemisk status uppnås enligt Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattenområde.

Förändringar

Natura 2000-område
Då bebyggelsen placeras i närheten av ett Natura 2000-område har en miljökonsekvensbeskrivning gjorts för att utreda detaljplanens eventuella påverkan på den skyddsvärda naturen. I den miljökonsekvensbeskrivning som upprättades 2012-08-30 konstateras ingen betydande miljöpåverkan. Redan idag finns verksamheter i Natura 2000-objektets omgivningar, trots det finns de arter (främst cinnoberbagge) som nämns i beskrivningen av Natura 2000-objektet kvar i området. Ingen ny bebyggelse föreslås i direkt anslutning till Natura 2000-objektet. (se sidan 23 för ytterligare information om naturmiljön.)

Miljökvalitetsnorm för Fyrisån
I den dagvattenutredning som har tagits fram föreslås fördröjningsåtgärder som inte ökar dagvattenflödena i Bäcklösabäcken. Förslaget omfattar lokala åtgärder, exempelvis svackdiken, makadammagasin under parkeringsplatser samt en större anläggning i park där Bäcklösabäcken får en slingrande utformning samt översvämningsytor. Detta innebär att miljökvalitetsnormerna för Fyrisån inte kommer att påverkas negativt av planförslaget.

PARK I de södra delarna av planområdet föreslås en park, där det blir möjligt att anlägga öppna diken och fördröjningsmagasin för att omhänderta dagvatten. Den nya bebyggelsen ökar föroreningarna i dagvattnet, genom att andelen hårdgjorda ytor ökar i området. Den reningseffekt som uppnås genom öppna diken och översvämningsytor bedöms dock vara tillräcklig för att rena dagvattnet.

n_1 Fördröjningsmagasin för dagvatten, spillvattenpumpanordningar med markköverbyggnad och enkla tillfartsvägar till magasin och pumpanordning för spillvatten får anläggas och ansluta till lokalgata. Detta för att underlätta byggnation och skötsel av dagvattenanläggningen.

n_2 Minst 50 % av dagvattnet från tak ska avledas ovan mark ut över infiltrationsytor där vattnet ges möjlighet att fördröjas/infiltreras innan det leds vidare. Anledningen till att det är viktigt med infiltration av dagvatten är att Bäcklösabäcken inte klarar höga flöden av dagvatten.

Bebyggelse och gestaltning

Förutsättningar

Inom planområdet finns idag två små komplementbyggnader i en våning.

Förändringar

Illustration av föreslagen bebyggelsen inom planområdet.

Den övergripande gestaltningsprincipen har varit att skapa en tät trädgårdsstad. Bebyggelsen utgörs av hus med marknära lägenheter i upp till tre våningar samt av flerfamiljshus i fyra till sex våningar. Den högre bebyggelsen lokaliseras utmed huvudstråken i området, det vill säga utmed Gottsunda allé samt utmed Dag Hammarskjölds väg. Utmed gatan lokaliseras bebyggelse i fyra till sex våningar. Detta eftersom förbindelsen ska bli en stadsmässig gata med stomlinje för kollektivtrafik. På detta vis skyddar också den högre bebyggelsen bakomliggande bebyggelse för trafikbuller från gatan. Våningsantalet ska variera utmed gatan, för att skapa en mer intressant gestaltning av bebyggelsen. Väderstrecken är gynnsamma för denna fördelning av byggnadsvolymen, eftersom de högre husen inte skuggar de lägre annat än tidig morgon. De högre husen nås därigenom också av eftermiddagssolen som inte skuggas nämnvärt av de lägre husen. I strategiska lägen får lokaler för kommersiell verksamhet placeras i bottenvåningarna, som vid viktiga korsningar och intill hållplatsläget. Detta för att skapa ett levande gaturum.

B

Bostäder
Till största delen kommer bebyggelsen inom planområdet att utgöras av bostäder.

BC

Bostäder.
Lokaler för centrumändamål ska finnas i bottenvåningen mot torget och får finnas i bottenvåningen i övrigt. Entréer till lokaler ska finnas från gatumark, inte via bostadstrapphus.
För att skapa en mötesplats med stadsliv vid torget ska det finnas lokaler i bottenvåningen. Det får finnas lokaler för verksamhet i bottenvåningen på bebyggelsen utmed Gottsunda allé, detta för att åstadkomma ett levande gaturum.

II–IV, III–IV, IV–VI, IV–VI

Lägsta till högsta antal våningar. Våningsantalet ska variera.
Motivet till denna bestämmelse är att åstadkomma en bebyggelse med varierad gestaltning, där variationen i höjdled skapar ett intressant stadsrum.

TORG

Torg
Ett torg intill Gottsunda allé blir stadsdelens samlingspunkt. Kring torget ska det finnas lokaler för verksamhet i bottenvåningarna. Uppsala kommun är huvudman för torget.

f_1

Fasader mot allmän plats ska ges en utformning som skapar variation i gaturummet.
Detta för att få ett mer levande gaturum där arkitekturen är av hög kvalitet.

e_1

För hela planområdet gäller att vid byggande av radhus får maximalt 55 % av tomten bebyggas. Vid parhus och kedjehus får maximalt 45 % av tomten bebyggas. Vid friliggande hus får maximalt 45 % av tomten bebyggas.
Anledningen till att en stor del av tomten får bebyggas är att en tät trädgårdsstad eftersträvas.

0,0

Största tillåtna taklutning i grader är 38°.
Detta för att få ett enhetligt taklandskap för den lägre bebyggelsen.

Illustration av korsningen mellan Dag Hammarskjölds väg och Gottsunda allé. Illustrationen är gjord av White.

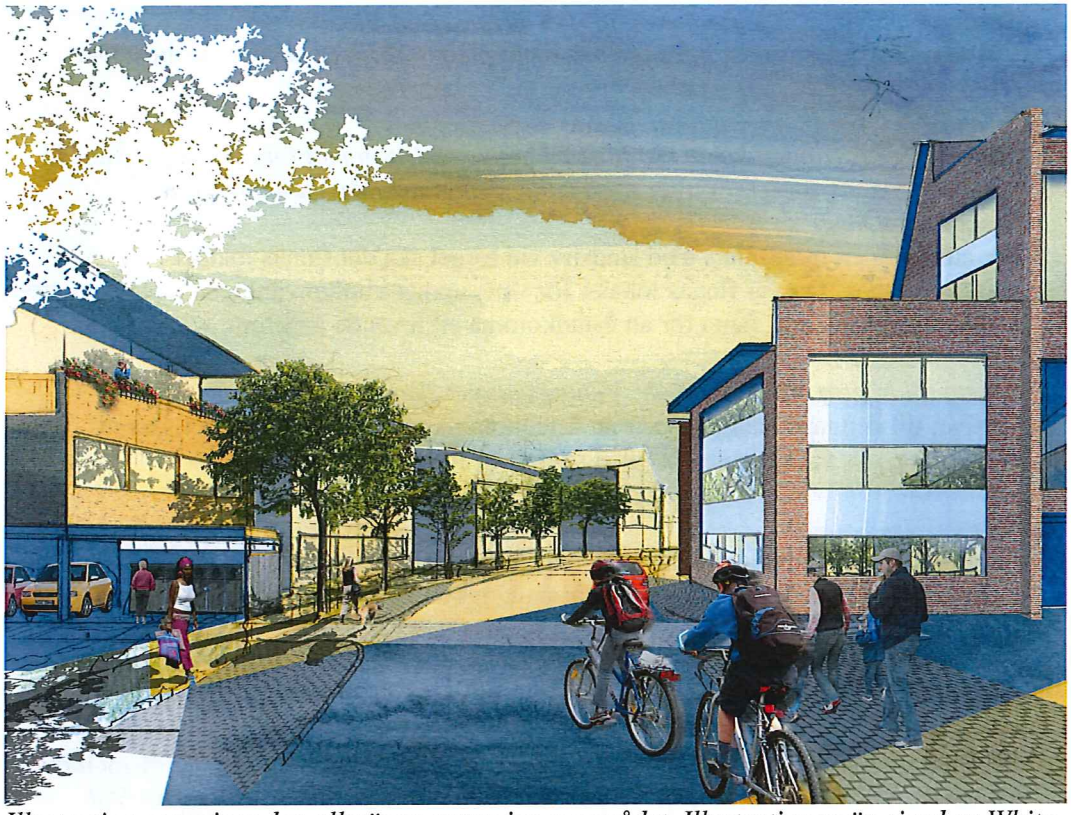

Illustration som visar den allmänna gatan inom området. Illustrationen är gjord av White.

Offentlig och kommersiell service

Förutsättningar

Idag finns det ingen offentlig eller kommersiell service inom planområdet. Området ligger omkring tre kilometer från Gottsunda centrum där det både finns kommersiell service i form av olika affärer och offentlig service i form av bibliotek samt vårdcentral. När Gottsunda allé blir färdig kommer det att vara omkring en kilometer till Gottsunda centrum från planområdet.

Förändringar

Utmed Gottsunda allé får det finnas lokaler för verksamhet i bottenvåningarna. Utmed Gottsunda allé förläggs ett mindre torg. Invid detta torg ska det finnas lokaler för verksamhet i bottenvåningarna. Vägförbindelsen ska vara ett stadsstråk med service för de boende i området. Vid torget planeras hållplatsen för stomlinjetrafiken att placeras. Detta innebär att många människor kommer att röra sig i området.

BC

Bostäder.
Lokaler för centrumändamål ska finnas i bottenvåningen mot torget och får finnas i bottenvåningarna i övrigt. Entréer till lokaler ska finnas från gatumark, inte via bostadstrapphus.
För att skapa en mötesplats med stadsliv vid torget ska det finnas lokaler i bottenvåningen. Det får finnas lokaler för verksamhet i bottenvåningarna på bebyggelsen utmed Gottsunda allé, för att åstadkomma ett levande gaturum.

TORG

Torg
Ett torg intill Gottsunda allé blir stadsdelens samlingspunkt. Kring torget ska det finnas lokaler för verksamhet i bottenvåningarna. Uppsala kommun är huvudman för torget.

Marken får endast utnyttjas för uteservering.
Motivet till denna bestämmelse är att skapa en zon där det är möjligt för caféer eller liknande verksamhet att förfoga över marken, så att det blir enkelt för dessa att uppföra uteserveringar i anslutning till torget.

S *Förskola, skola*
Inom planområdet finns det möjlighet att bygga en förskola eller skola för att täcka det behov av förskole- eller skolplatser som uppkommer när området bebyggs med bostäder. Det finns möjlighet att placera förskolans avfallshantering i de östra delarna av fastigheten. Det är en lämplig lokalisering, då det finns möjlighet för rundkörning för renhållningsfordon. Angöring av avfallsfordon ska kunna ske utan backningsrörelse och angöringsplatsen ska uppfylla Arbetsmiljöverkets krav, för närvarande maximalt 10 meter från avfallsutrymmet.

e_2 1700/80 *Största sammanlagda byggnadsarea för huvudbyggnad respektive komplementbyggnad.*
Största byggnadsarean för huvudbyggnaden är 1 700 m^2, största byggnadsarean för komplementbyggnad är 80 m^2. Inom denna byggnadsarea ryms en förskola om åtta avdelningar, vilket bedöms behövas för att försörja det nya området.

II *Högsta antal våningar.*
Förskolan eller skolan får byggas i två våningar. Byggnaden ska ta upp en mindre del av gården, så att det finns ytor kvar inom fastigheten för barnen att leka på.

Tillgänglighet för funktionshindrade

Förändringar

Ny byggnad ska enligt lag utformas så att den är tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Tillgängligheten prövas i detalj vid bygglov och tekniskt samråd.

entréer Entréer till bebyggelsen ska vara markerade och i huvudsak genomgående mellan gata och gård. Gården ska vara tillgänglig för så många boende som möjligt utan att de tvingas gå runt kvarteret via gatan för att nå gården.

Mark och geoteknik

Förutsättningar

Till största delen består marken inom planområdet av postglacial lera.

Planområdet ligger inom den yttre zonen för vattenskyddsområdet för dricksvatten. Detta innebär att markarbeten inte får ske djupare än till en meter över högsta grundvattenyta, att markarbeten inte får leda bort grundvatten eller sänka grundvattennivån samt att avloppsledningar för hushållsspillvatten och tillhörande brunnar ska vara täta.

Trafik och tillgänglighet

Förutsättningar

Dag Hammarskjölds väg löper längs med hela planområdets östra sida. Årsmedeldygnstrafiken på Dag Hammarskjölds väg söder om Gottsunda allé är 9 000 fordon. 2030 bedöms årsmedeldygnstrafiken på sträckan att vara 10 800 fordon. Hastigheten på Dag Hammarskjölds väg är idag 50 km/h (30 km/h vid Genetikcentrum). Trafiken på Gottsunda allé bedöms 2030 vara 10 600 fordon.
Hastighetsbegränsningen på förbindelsen ska vara 50 km/h.

Kollektivtrafik
Stomlinjen för kollektivtrafiken går på Hugo Alfvéns väg samt på Ulls väg.

Gång- och cykelväg, cykelparkering
Det finns gång- och cykelväg utmed hela den östra sidan av Dag Hammarskjölds väg. Det är svårt för oskyddade trafikanter att passera över Dag Hammarskjölds väg. Idag finns det en gång- och cykelväg i förlängningen av Bäcklösavägen. Denna gång- och cykelväg leder till Slädvägen i Valsätra och kopplar ihop Gottsunda, Valsätra och Ultuna. Cykelparkering finns intill byggnadernas entréer.

Förändringar
Planförlaget innebär inga nya in- och utfarter mot Dag Hammarskjölds väg, endast befintliga kopplingar kommer att användas för att trafikförsörja området. Området angörs via Gottsunda allé samt via Vipängsvägen.

LOKALGATA *Lokalgata*
Det kommer att finnas ett allmänt gatunät inom planområdet. De allmänna gatorna har en vägbredd på 8 meter. Dessa allmänna gator har bedömts ha en överordnad position i gatunätet. Utmed de allmänna gatorna finns det plats att bygga en gång- och cykelbana. Bebyggelsen placeras i huvudsak med förgårdsmark mot de allmänna gatorna.

Utfartsförbud
Utmed Gottsunda allé och Dag Hammarskjölds väg råder utfartsförbud, förutom vid de anvisade in- och utfarterna. Detta för att säkerställa att inga andra utfarter tillskapas än de som föreslås i detaljplanen.

GATUSEKTION 4-4

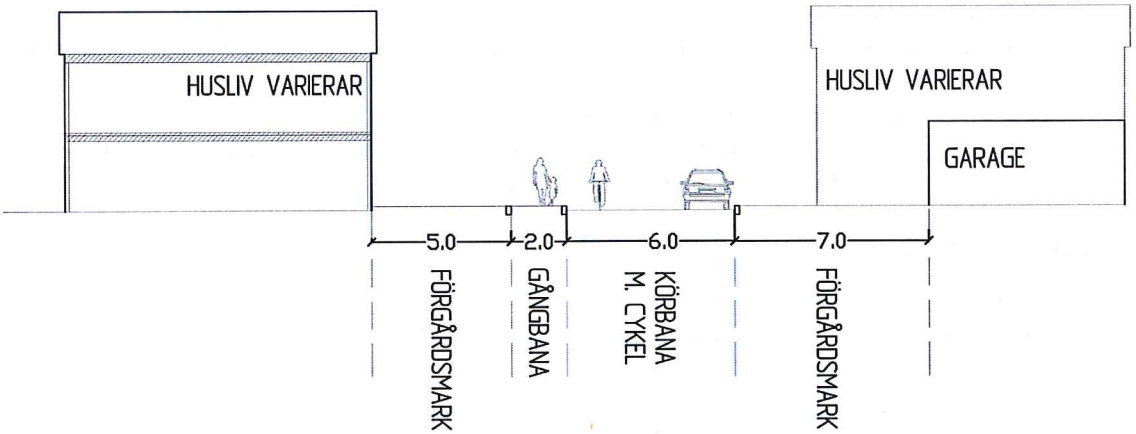

Illustration av hur lokalgatan kan utformas. Illustrationen är gjord av White.

Gator på kvartersmark
Det är möjligt att göra gatorna på kvartersmark smalare än de allmänna gatorna, detta regleras dock inte i detaljplanen. Se illustration för exempel på hur gatorna på kvartersmark kan utformas. Gatorna på kvartersmark kan göras smalare är för att skapa mer intima gaturum och låg trafikhastighet. Längs med Dag Hammarskjölds väg finns det möjlighet att skapa en smal angöringsgata. Inte heller denna angöringsgata regleras i detaljplanen. Via angöringsgatan nås entréer, parkeringsplatser och sophus. Angöringen från Gottsunda allé föreslås enligt aktuella skisser ordnas genom parkeringsgårdar mellan husen.

Kollektivtrafik
Kollektivtrafik planeras gå på Gottsunda allé. Hållplatsläget planeras intill torget.

Gång- och cykelvägar, cykelparkering
Inom planområdet blir det möjligt att bygga nya gång- och cykelvägar på allmän plats, både längs med gator och i parker. De bredare allmänna gatorna föreslås utformas med separat gång- och cykelväg. Cykelparkering sker inom kvartersmark.

Parkering
Parkering för boende ska ske på kvartersmark. Utmed Dag Hammarskjölds väg kommer parkering att ske på angöringsgator. Även på gårdarna finns det möjlighet att anlägga parkering. Det finns också möjlighet att skapa parkering under mark under föreslagen bebyggelse. Längs med allmänna gator finns möjlighet till besöksparkering. Parkeringen ska uppfylla Uppsala kommuns parkeringsriktlinjer.

Hälsa och säkerhet

Förutsättningar

Buller
Trafikprognosen för 2030 visar en trafikmängd på 9 000 fordon per årsmedeldygnstrafik (dvs. antal fordon per dygn). Andelen tung trafik utgörs av 10 % på Dag Hammarskjölds väg. Samma trafikprognos visar på 10 800 fordon per årsmedeldygnstrafik på Dag Hammarskjölds väg söder om Gottsunda allé, även här utgörs andelen tung trafik av 10 %. Trafikprognosen för 2030 på Gottsunda allé visar en trafikmängd på 10 600 fordon per årsmedeldygnstrafik.

Markföroreningar
Det finns inga kända markföroreningar inom planområdet. Det finns dock anledning att tro att markföroreningar kan förekomma då marken under lång tid har använts som åkermark.

Förändringar

Buller
Den bullerutredning som tagits fram visar att de fasader som i området utsätts för de högsta ekvivalenta ljudnivåerna från vägtrafikbuller är de som vetter mot Dag Hammarskjölds väg och Gottsunda allé. Här uppstår ljudnivåer mellan 55-66 dBA ekvivalent nivå. Riktvärdet på 55 dBA överskrids därmed för samtliga dessa bostäder. Avseende maximal ljudnivå beräknas fasaderna mot Dag Hammarskjölds väg samt Gottsunda allé få bullernivåer i spannet 72–82 dBA. Höga nivåer finns också på vissa fasader mot lokalgator, där bostäderna är placerade nära gatorna.

För att möjliggöra byggnation av bostadshus utmed Dag Hammarskjölds väg och Gottsunda allé krävs att avsteg görs enligt Boverkets riktlinjer. Det synnerliga skäl som motiverar avsteg från boverkets allmänna råd är att bebyggelsen inom planområdet utgörs av tätare komplettering av bostäder i kvartersstruktur utmed ett kollektivtrafikstråk. I översiktsplanen pekas området ut som ett stadsutvecklingsområde, som ska försörjas med god kollektivtrafik. Detaljplanen ligger centralt i Uppsala, även om marken i dagsläget är obebyggd, och gränsar till tätbebyggda stadsdelar som Sunnersta, Gottsunda och Valsätra. Detta motiverar en tät och stadsmässig bebyggelse även inom den nya stadsdelen Bäcklösa. Kontoret för samhällsutveckling arbetar just nu med ett program för stadsutveckling utmed Dag Hammarskjölds väg, där en tät stadsutveckling utmed vägen diskuteras. Anledningen till att det ska vara en tät kvartersstad utmed både Gottsunda allé och Dag Hammarskjölds väg är att detta område kommer att fungera som en viktig knutpunkt för kollektivtrafiken. Det är därför svårt att motivera en bebyggelse som utnyttjar marken mer extensivt i detta område, både ur bullersynpunkt och ur hållbarhetssynpunkt. Det är endast ett fåtal lägenheter som kommer att påverkas av de höga bullernivåerna. De högre byggnaderna placeras utmed Gottsunda allé och Dag Hammarskjölds väg och kommer därmed att dels öka tätheten i området och dels fungera som en bullerskärm för den lägre bebyggelsen. Detta innebär också att det blir möjligt att skapa en ljuddämpad sida och ljuddämpade uteplatser. Med god planering av lägenheternas utformning blir det möjligt att minst hälften av boningsrummen har en bullerdämpad sida på högst 50 dBA och 70 dBA

maximal ljudnivå. Det är också möjligt att ordna en uteplats med högst 50 dBA ekvivalent ljudnivå och 70 dBA maximal ljudnivå.

v_1 Byggnader ska utformas så att (gäller bostadshus):
- Minst hälften av bostadsrummen i varje lägenhet får tillgång till tyst eller ljuddämpad sida, med högst 50 dBA ekvivalent nivå (< 45 dBA ska eftersträvas) och 70 dBA maximal nivå vid fasad, där bullernivåer på den bullerutsatta sidan överstiger 55 dBA ekvivalent nivå och/eller 70 dBA maximal nivå (avser frifältsvärde).
- Varje bostad, där bullernivåer på den bullerutsatta sidan överstiger 55 dBA ekvivalent nivå och/eller 70 dBA maximal nivå (avser frifältsvärde), har tillgång till en uteplats, privat eller gemensam, på tyst eller ljuddämpad sida i nära anslutning till bostaden.

Markföroreningar
Eventuella markföroreningar ska tas bort i samband med byggnation.

Solinstrålning
Utmed de större gatorna inom planområdet placeras högre bebyggelse. Denna bebyggelse får en bra lokalisering utifrån solinstrålningssynpunkt, då den inte kommer att skugga den lägre bebyggelsen.

Teknisk försörjning

Förutsättningar och förändringar

Vatten och avlopp
För anslutning av vatten finns två alternativ, att ansluta till huvudvattenledningarna i området eller att ansluta till ledningsnätet i Valsätra. Fördelen med det första alternativet är att kapaciteten räcker även för eventuell framtida ny bebyggelse norr om planområdet. Fördelen med det senare är att ingen anslutning till befintlig huvudvattenledningen behöver göras.

Spillvattnet föreslås anslutas till den befintliga pumpstationen i Bäcklösa. Spillvattnet kan inte ledas dit med självfall och en pumpstation kommer att krävas längst söderut i detaljplaneområdet.

Dagvatten
En VA- och dagvattenutredning ligger till grund för de ställningstaganden som gjorts i detaljplanen. I utredningen konstateras att dagvattenflödet kommer att öka med ca 270 % samt att avrinningen kommer att ske snabbare när området bebyggs. Dagvattnet rinner till största delen till Bäcklösabäcken. Diket har redan idag problem med erosion på grund av tidvis höga flöden. Problemen riskerar att förvärras då mark intill diket bebyggs. Bäcklösabäcken mynnar ut i Fyrisån.

I utredningen föreslås fördröjningsåtgärder för att inte öka flödena till Bäcklösabäcken. Förslaget omfattar lokala åtgärder som svackdiken, makadammagasin under parkeringsplatser och översvämningsytor samt ett större fördröjningsmagasin. I områdets sydvästra del föreslås att diket får en slingrande form genom parken. Detta för att förhindra alltför höga vattenhastigheter som eroderar Bäcklösabäcken. Vid höga flöden kan vattnet tillåtas svämma över stora områden utan att skada på fastigheter eller infrastruktur uppstår.

PARK/DIKE *Park och dike för avledning av dagvatten.*
För att öka dikets kapacitet och minska vattnets hastighet ska dikets kulvertering tas bort i samband med att området intill bebyggs. Vattnet i diket leds till en park, där det finns möjlighet att anlägga dammar och öppna diken. Detta kommer att innebära en möjlighet för vatten att infiltrera marken och att risken för erosion, ras och skred i diken utanför planområdet minskas. Ett område för dike som är 12 meter brett avsätts längs de västra delarna av planområdet. Motivet till dikets bredd är dels att dikeskanterna inte

ska vara för branta och därmed minska risken för erosion och dels att det ska vara möjligt att sköta och underhålla diket rationellt. Åtgärder i vattenområdet för Bäcklösabäcken kan vara tillstånds- eller anmälningspliktig vattenverksamhet enligt miljöbalkens 11 kapitel.

Den nya bebyggelsen kommer att öka föroreningarna i dagvattnet. Den reningseffekt som öppna diken och översvämningsytor för med sig bedöms dock vara tillräckliga och inga andra reningsåtgärder föreslås, förutom oljeavskiljare där detta krävs. Utmed en av de allmänna gatorna finns en bestämmelse för dike för dagvattenhantering.

n_1 *Fördröjningsmagasin för dagvatten, spillvattenpumpanordningar med marköverbyggnad och enkla tillfartsvägar till magasin och pumpanordning för spillvatten får anläggas och de ska ansluta till lokalgata.*

n_2 *Minst 50 % av dagvattnet från tak ska avledas ovan mark utöver infiltrationsytor där vattnet ges möjlighet att fördröjas/infiltreras innan det leds vidare.*
Regleringen krävs då Bäcklösabäcken inte tål högre flöden, på grund av erosionsrisken.

Avfall
Inga trapphus bör ha längre avstånd till källsortering än 50 meter. Sophämtning ska kunna ske inom ramarna för Arbetsmiljöverkets föreskrifter. Vändplan eller rundkörningsmöjlighet ska finnas så att renhållningsfordon kan angöra från gator utan backningsrörelser. Dragvägen från soputrymme till angöringsplats för fordonet får vara maximalt 10 meter. Lastzon kan behövas för att sopbilar säkert ska kunna angöra miljöstationerna. Renhållningsfordonen ska kunna angöra från allmän gata. Inom planområdet finns det möjlighet att bygga hus för källsortering som uppfyller Arbetsmiljöverkets föreskrifter samt ligger inom 50 meter från trapphus. För att kunna säkerställa att avfallet ska kunna hämtas är det lämpligt att gemensamma hämtställen anordnas intill de större gatorna inom planområdet.

E *Teknisk anläggning*
Inom planområdet finns det möjlighet att bygga två nätstationer eftersom det nya antalet bostäder kräver en transformatorstation. Den nya bebyggelsen kan, med ny transformatorstation, kopplas mot befintligt elnät.

Värme
Bebyggelsen inom planområdet kan kopplas till stadens fjärrvärmenät. Nya ledningar kan förläggas till gatumark.

Tele och bredband
Det finns tele- och bredbandsfiber inom planområdet. Det finns möjlighet att ansluta bebyggelsen till befintligt tele- och bredbandsnät.

PLANENS GENOMFÖRANDE

Organisatoriska åtgärder

Tidplan

Projektets genomförande kan påbörjas med byggstart tidigast under hösten 2014. Planens genomförandetid är 5 år från det datum planen vinner laga kraft.

Ansvarsfördelning

Byggherren ansvarar för genomförande av anläggningar på kvartersmark och på allmän plats med enskilt huvudmannaskap. Kommunen ansvarar för och genomför åtgärder på allmän plats.

Huvudmannaskap

Kommunen är huvudman för allmän plats, torg, gata och park, inom området. Genom huvudmannaskapet ansvarar kommunen för och genomför åtgärder på allmän plats.

Avtal

Exploateringsavtal

Ett exploateringsavtal skall upprättas och föreligga innan planen antas av kommunen. Avtalet ska bland annat reglera marköverlåtelser och kostnader för detaljplanens genomförande.
För dagvattenhantering på allmän plats ska en överenskommelse om investering, drift och skötsel tecknas mellan kommunen och VA-huvudmannen Uppsala Vatten och Avfall AB.

Tekniska åtgärder

Utredningar inför bygglovsprövning

Byggherrarna bekostar de utredningar som är nödvändiga för bygglovprövningen.

Buller

En trafikbullerutredning har gjorts i planskedet.

Markföroreningar

En utredning av markföroreningar för att säkerställa att marken uppnår statusen känslig markanvändning bör göras innan marken bebyggs med bostäder.

Byggskedet

En riskanalys som omfattar besiktning av grannfastigheterna bör göras innan byggstart. Den bekostas av byggherren. Om riskanalysen påvisar risk för vibrationsstörningar ligger det i byggherrens eget intresse att vidta åtgärder mot byggrelaterade skador.

Arkeologi

Byggherren bekostar de arkeologiska utredningar som är nödvändiga.

Ledningar

Följande ledningsägare har ledningar inom planområdet: Uppsala Vatten och Avfall AB (VA), Vattenfall Värme (fjärrvärme), Vattenfall Eldistribution, Skanova (tele), Stokab, Telenor, IP-Only (opto), Uppsala kommun (gatubelysning). Detta enligt ledningsförfrågan som gjordes från den 2012-05-29 till den 2012-06-29.

Ett flertal av ledningarna kommer att behöva läggas om för att kunna genomföra exploateringen.

Det kan finnas ytterligare, av plan- och byggnadsnämnden, okända, ledningar som berörs av detaljplanen. Det åligger byggherren att undersöka om ytterligare ledningar finns.

Byggherren ska kontakta de berörda ledningsägarna i god tid. Utsättning av befintliga kablar ska begäras innan arbetena sätts igång. Befintliga anläggningar måste hållas tillgängliga för berörda ledningsägare under byggtiden.

Dagvatten

Dagvatten ska omhändertas, renas och fördröjas inom planområdet innan anslutning till det kommunala dagvattennätet. Lösning för detta ska redovisas i bygglovskedet.

Ekonomiska åtgärder

Planekonomi

Planen bedöms vara ekonomiskt genomförbar. Byggherren bär det ekonomiska ansvaret för genomförande av anläggningar på kvartersmark. Mark som planläggs som allmän plats eller kvartersmark för allmänt ändamål överlåts till kommunen utan ersättning.

Kommunen tar ut en exploateringsavgift för sina åtaganden på allmän plats.

Ledningar

Byggherren bekostar erforderlig ledningsflytt inom planområdet.

Fastighetsrättsliga åtgärder

Fastighetsbildning, gemensamhetanläggning m.m.

Detaljplanen utgör underlag för de fastighetsrättsliga åtgärder, som är en förutsättning för planens genomförande.

Marken kommer att delas in i lämpligt antal fastigheter och byggas ut i etapper.

Konsekvenser för fastigheter inom planområdet

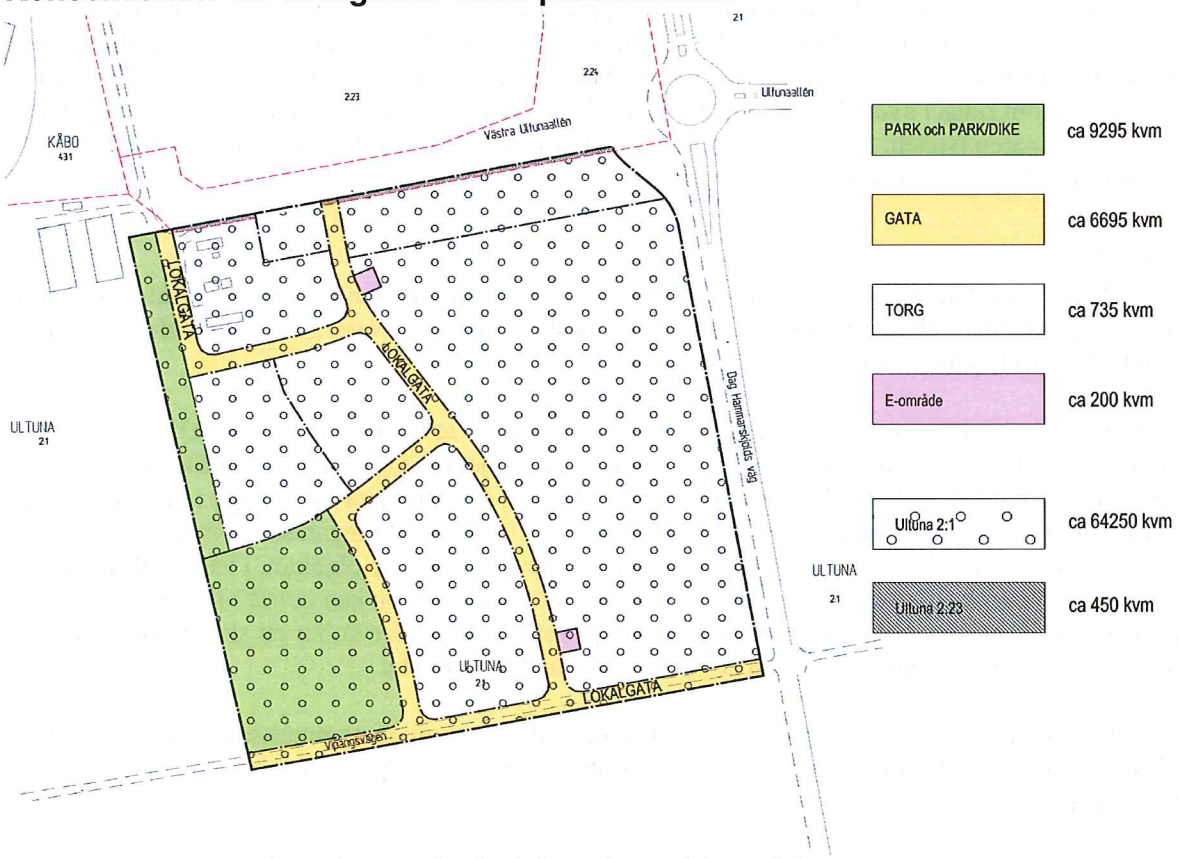

Illustration som visar konsekvenser för fastigheter inom planområdet.

PLANENS KONSEKVENSER

Nollalternativ

Nollalternativet är att befintliga detaljplaner fortsätter att gälla. Det innebär att det inte kommer att vara möjligt att bebygga området med nya bostäder. Översiktsplanens intention att sammanlänka universitetsområdet med tät bostadsbebyggelse och parker kommer inte att uppfyllas.

Miljöaspekter

Landskapsbild, stadsbild

Ett genomförande av detaljplanen kommer att få konsekvenser på stadsbilden och landskapsbilden i området. Det öppna jordbrukslandskapet kommer att ersättas med ny bebyggelse och en ny stadsdel kommer att växa fram. Området kommer att upplevas som en grön stadsdel, då en park kommer att anläggas i sydvästra delen av planområdet. Gottsunda allé kommer att förstärkas i samband med genomförandet av detaljplanen. Det öppna jordbrukslandskap som idag finns i området kommer att ersättas med bebyggelse.

Kulturarv

Den nya bebyggelsen kommer att stärka upplevelsen av Dag Hammarskjölds vägs raka sträckning, då den bildar en fond som tydligt avgränsar gaturummet. Bebyggelsen kommer att vara indragen cirka 22 meter från vägkanten och själva gatan kommer att vara fredad från bebyggelse. Detta innebär att den raka siktlinjen in mot Uppsala centrum inte kommer att påverkas av den nya bebyggelsen.

Programmet för Dag Hammarskjöldsstråket kommer att belysa och ge en helhetssyn på hur kommande bebyggelse längs Dag Hammarskjölds väg påverkar riksintresseområdets värden. I samband med arbetet med detaljplanen har kontinuerlig dialog upprätthållits med gruppen som arbetar med programmet för Dag Hammarskjöldsstråket. Detta innebär att strukturen som föreslås i detaljplanen är väl förankrad i arbetet med programmet för Dag Hammarskjöldsstråket. Detaljplanen förhåller sig till de riktlinjer som finns i översiktsplanen angående Uppsalas utveckling. Kommunen ser ingen risk att de tre huvudspåren (staten, kyrkan och universitetet) inom riksintresset för kulturmiljövården påverkas negativt av bebyggelseutveckling i detta område.

Naturmiljö

Detaljplanen påverkar inte Natura 2000-området på märkbart sätt. Redan idag finns störningar i Natura 2000-objektets omgivningar. De arter som nämns i beskrivningen av Natura 2000-området (främst cinnoberbagge) kommer att finnas kvar inom detta.

Den påverkan som kan vara möjlig under byggfasen rör främst störning genom ljud och ljus, samt genom stoft och avgaser som med vinden förs in i Natura-objektet. Det är inte sannolikt att eventuella cinnoberbaggar störs av detta, det har redan tidigare funnits dessa typer av störningar. Stoftspridningen kommer inte bli speciellt omfattande. Det bör främst vara under etableringsfasen som det kan blåsa iväg finare markpartiklar. Bedömningen är att det inte påverkar Natura-objektet, i varje fall inte i betydande omfattning och inte irreversibelt. Avgaser från arbetsfordon kan också blåsa in över Natura-området. Det är inte sannolikt att detta påverkar objektet. Under senare år har ett stort vattenverk anlagts vid Bäcklösa, utan att detta har påverkat Natura 2000-området.

I övrigt måste det ingå att de verksamma företagen och deras anställda uppmärksammas på att Natura-objektet finns där, och att det inte får påverkas av att maskiner körs i planområdet, eller att byggskräp stjälps av i objektet.

Under bruksfasen kommer det att finnas ljud- och ljusstörningar. De skulle kunna få en påverkan genom att ljuset kan locka till sig insekter från Natura 2000-objektet. Eftersom det redan idag finns

mycket bebyggelse i området, är det inte sannolikt att det skulle ge en betydande ökning av störningen jämfört med idag. Den egentliga påverkan på Natura 2000-objektet kommer att bli från de som kommer att bo i området. Delarna allra närmast bebyggelsen kommer att får ett ökat slitage, antagligen främst genom barns lek. Objektet kommer att påverkas av hundar, mest nära bebyggelsen men även i lägre omfattning längre ifrån den. Den mest påtagliga påverkan blir genom gödsling av växtligheten närmast vägen eller stigen, i mindre utsträckning av skador på lav/mossmattor genom hundars lek. Ett av de bästa sätten att begränsa skador från människor och hundar är genom att se till att det finns ett ordentligt nät av stigar genom det känsliga området. Det har sedan länge visats att där det finns stigar, använder människor dem framför att gå i obanad terräng.

Poppelallén är den kanske mest intressanta platsen då det gäller interaktionen människa/cinnoberbagge. Bebyggelsen måste läggas så långt från träden att träd inte riskerar att falla över något hus. På samma gång måste skyddet för passerande klarläggas. Det är ju egentligen inget problem för Natura-objektet, men kan ha betydelse vid diskussionen om hur livsmiljön för cinnoberbagge i alléområdet ska utformas. Popplar blir inte särskilt gamla och träd eller grenar kan falla ner på passerande. Redan nu är ett antal träd döda, såväl popplar som almar. En möjlighet är att grenrensa då det förefaller vara en risk för att grenar ska falla ner på passerande. De avsågade grenarna ska då sparas i området som livsmiljö för insekter. Samma sak gäller träd som måste tas ned. För att långsiktigt lösa livsmiljöproblemet bör också nyplantering ske. Detta måste ske kontinuerligt. Den enda plats där det kan behövas skadeförebyggande åtgärder är vid poppelallén väster om f.d. Genetikcentrum. Åtgärder inom Natura 2000-objektet råder inte exploatören över utan ligger på länsstyrelsen att besluta om. Interaktionen mellan skog och bebyggelse vid Vipängen måste beaktas. Om alla åtgärder vidtas är det osannolikt att Natura 2000-objektets kvaliteter kan påverkas negativt.

Rekreation och friluftsliv

Allmänhetens tillgång till rekreationsområden och friluftsliv blir bättre i och med genomförandet av planen, då det innebär att gång- och cykelvägnätet i området byggs ut. Dessutom kommer andelen parker i området att öka, då mark som idag är privata fastigheter övergår i kommunens ägo som allmän plats.

Mark och vatten

Förordnandet om vattenskyddsområde ska efterlevas i genomförandet av detaljplanen. Planens bestämmelser ställer krav på att dagvattnet ska infiltrera marken eller på annat vis fördröjas inom planområdet och på så vis inte påverka Bäcklösabäcken i alltför stor utsträckning. Det innebär att detaljplanens genomförande inte kommer att påverka Fyrisåns vattenkvalitet negativt.

Resurshushållning

Bebyggelsen lokaliseras till ett kollektivtrafiknära läge vilket innebär att det finns möjlighet att nyttja både den befintliga kollektivtrafiken och systemen för vatten, avlopp samt fjärrvärme.

Hälsa och säkerhet

Den bullerutredning som gjorts visar att avsteg från riktlinjerna enligt Boverkets allmänna råd måste tillämpas inom planområdet. Med planens krav på ljuddämpad sida för hälften av boningsrummen finns förutsättning för att uppnå god ljudmiljö. Det blir höga bullernivåer utmed Gottsunda allé, detta är dock inget som kommer att bli normgivande för fortsatt planering i området. Anledningen till att det kan vara möjligt att tillåta denna höga ekvivalent nivå är att kollektivtrafiken kommer att trafikera gatan. Inom byggrätten är det möjligt att flytta husen om detta skulle förbättra ljudnivån för lägenheterna. Det skulle vara önskvärt att diskutera en lägre hastighet på Gottsunda allé när de nya bostäderna är uppförda, i och med att gatan kommer att få en helt annan karaktär då än vad den har idag. Detta är dock inget som kan regleras i detaljplanen.

Sociala aspekter

Trygghet och säkerhet

En omvandling av marken från jordbruksmark till bostadsområde innebär att området blir mer allmänt tillgängligt. När fler personer bor och rör sig området ökar den upplevda tryggheten. Efter hand som intilliggande områden byggs ut ges förutsättningar för ett mer blandat stadsliv.

Tillgänglighet

Närheten till god kollektivtrafik och bra gång- och cykelbanor ger hög tillgänglighet till området. Bebyggelsen är blandad vilket innebär att det både finns högre hus med hiss och markbostäder.

Barnperspektiv

Inom planområdet ges möjlighet att bygga en ny förskola. Förskolan är lokaliserad i ett läge med god tillgänglighet till intilliggande grönområden samtidigt som tillgängligheten till fots, med cykel och bil är god. Den ligger också i närheten av hållplatsläget för kollektivtrafiken. Det nya bostadsområdet får en boendemiljö där det är lätt att nå gröna områden för lek och utevistelse. Alla flerbostadshus kommer att ha tillgång till en grön innergård. Biltrafiken blir begränsad inom bostadsområdet.

Upplåtelseformer

Bebyggelsen kommer till största delen att utgöras av hyresrätter. Upplåtelseform regleras dock inte i detaljplanen.

Mötesplatser och stadsliv

Gottsunda allé kommer att trafikeras med kollektivtrafik. Vid hållplatsläget placeras ett torg. I bottenvåningarna invid torget ska lokaler för verksamhet finnas. Detta förväntas öka förutsättningarna för stadsliv i området och bidra till att den nya länken blir en levande stadsgata. Den nya parken förväntas också bli en mötesplats för de boende i området samt för besökande från andra stadsdelar.

PLANENS FÖRENLIGHET MED ÖVERSIKTSPLAN OCH MILJÖBALKEN

Översiktsplan

Detaljplanen ger förutsättningar för att förverkliga översiktsplanens intentioner. Dag Hammarskjöldsstråket pekas ut som ett område som bör koppla samman universitetsverksamheter och andra institutioner med tät stadsbebyggelse och parker. Översiktsplanens intention är att Dag Hammarskjöldsstråket blir en förlängning av den centrala staden söderut till Kronåsen-Ulleråker-Ultuna. Det är särskilt viktigt med en sammanlänkning i söder mellan Gottsunda, Ultuna och Sunnersta. Enligt översiktsplanen bör områdets utveckling läggas fast i ett eller flera områdesprogram eller i en fördjupad översiktsplan. Detaljplanen avviker från rekommendationer i översiktsplanen i ett avseende då ett program för Dag Hammarskjöldsstråket ännu inte är färdigställt. Detaljplanen bedöms dock till sin helhet vara i överensstämmelse med övriga intentioner i översiktsplanen. Detaljplanen har arbetats fram under dialog med programmet för Dag Hammarskjöldsstråket och förhåller sig till riktlinjer kring stadsbyggnad som kommer att gälla i programmet. Detaljplanen försvårar inte heller ett genomförande av programmet, utan kommer att kunna införlivas med en ny bebyggelsestruktur då planområdet omgärdas av allmän plats i form av gata och park.

Miljöbalken

Detaljplanen bedöms vara i överensstämmelse med miljöbalken 3 kap 1 § avseende markanvändningens lämplighet med hänsyn till beskaffenhet och läge, föreliggande behov och en från

allmän synpunkt god hushållning. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen.

Detaljplanen berör riksintressen intill området, då planområdet är beläget intill Dag Hammarskjölds väg. Den nya bebyggelsen bedöms dock snarare stödja uppfattningen om vägens axialitet än negativt påverka riksintresset. Detaljplanen bedöms därmed vara förenlig med miljöbalkens kapitel 3.

Detaljplanen berör miljökvalitetsnormerna enligt miljöbalkens kapitel 5 då dagvattnet från planområdet rinner ut i Bäcklösabäcken som har sitt utlopp i Fyrisån. Fyrisån uppfyller idag inte miljökvalitetsnormerna. Detta innebär att det i detaljplanen ställs höga krav på att dagvattnet ska renas och fördröjas innan det rinner ut i Fyrisån. Rening och fördröjning kommer att ske både inom kvarters mark och på allmän plats. Planförslaget bedöms därmed vara förenligt med miljöbalkens kapitel 5.

Detaljplanen berör miljöbalkens 7 kap då planområdet ligger inom förordnandet om vattenskyddsområde, i den yttre skyddszonen.

REVIDERINGAR

- Redaktionella ändringar har gjorts i planbeskrivningen.
- Det synnerliga skälet för att frångå huvudregeln gällande buller har angetts i planbeskrivningen. Planbeskrivingen har också kompletterats med information om de avvägningar som gjorts angående buller.
- Planbeskrivningen har förtydligats med information om varför detaljplanen inte kommer att påverka riksintresset för kulturmiljövården negativt.
- Planbeskrivningen har kompletterats med information om hämtställen för avfall samt Arbetsmiljöverkets riktlinjer för avfallshämtning.
- Planbeskrivningen har kompletterats med information om att åtgärder i vattenområdet för Bäcklösabäcken kan vara tillstånds- eller anmälningspliktig vattenverksamhet enligt miljöbalkens 11 kapitel.
- I planbeskrivningen förtydligas att det är möjligt att bygga åtta avdelningar inom förskolans fastighet om det finns behov av detta.
- Planbeskrivningen har kompletterats med ett förtydligande kring miljöbalkens 3 kapitel.

Kontoret för samhällsutveckling

Uppsala 2014-06-16

Ulla-Britt Wickström
Planeringschef

Sofie Andersson Rosell
Planarkitekt

Beslutad av plan- och byggnadsnämnden för:

• samråd	2012-12-13
• granskning	2013-11-12
• godkännande, vid antagande i fullmäktige	[ÅÅÅÅ-MM-DD]

Handläggare:
Sofie Andersson Rosell

Datum:
2014-06-16

Diarienummer:
PLA 2012-020086

Utlåtande

Detaljplan för Bäcklösa

Normalt planförfarande

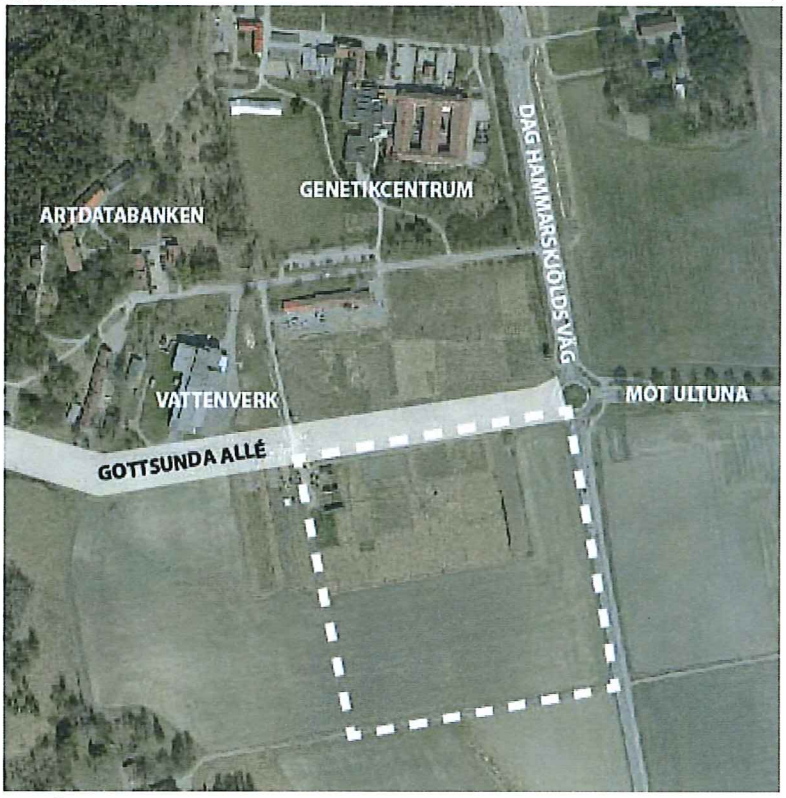

Detaljplanens syfte

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra nya bostäder och lokaler för centrumverksamhet i ett attraktivt läge. I detaljplanen ges möjligheten att bygga 550-600 bostäder i form av flerfamiljshus. Syftet med detaljplanen är också att skapa nya parkområden med höga kvaliteter samt förskolor i bostadsnära lägen. Utmed vägförbindelsen mellan Gottsunda och Ultuna, Gottsunda allé, möjliggörs lokaler för centrumändamål i bottenvåningen.

Granskningsyttranden	
Totalt antal inkomna	**13**
Beslutsdatum	
Beslut om miljöbedömning:	2012 12 13
Beslut om planuppdrag:	2009 06 30
Beslut om samråd:	2012 12 13
Samråd:	2013 01 24 – 2013 03 08
Beslut om granskning:	2013-11-12
Gransking:	2013-12-04 – 2014-01-10
Beslut om godkännande:	
Beslut om antagande KF:	

Postadress: Uppsala kommun, kontoret för samhällsutveckling • 753 75 UPPSALA •
Besöksadress: Stationsgatan 12. Telefon: 018–727 00 00 • Fax: +46 18–727 87 10 •
E-post: plan-byggnadsnamnden@uppsala.se
www.uppsala.se

Innehållsförteckning

1. SAMMANFATTNING AV GRANSKNINGEN 3
2. SAMMANFATTNING AV ÄNDRINGAR I FÖRSLAGET 3
3. SAMMANFATTNING AV INKOMNA SYNPUNKTER OCH KONTORETS BEDÖMNING. 4
4. ÖVERSIKT ÖVER INKOMNA GRANSKNINGSYTTRANDEN 12

1. Sammanfattning av granskningen

Granskningen genomfördes från och med den 4 december 2013 till den 10 januari 2014. Sammanlagt inkom 13 yttranden under granskningen, av dessa hade 10 synpunkter på granskningshandlingen. Svenska kraftnät, Sveriges lantbruksuniversitet och Vattenfall AB Värme hade ingen erinran mot granskningshandlingen.

2. Sammanfattning av ändringar i förslaget

- Redaktionella ändringar har gjorts i planbeskrivningen.
- Det synnerliga skälet för att frångå huvudregeln gällande buller har angetts i planbeskrivningen. Planbeskrivingen har också kompletterats med information om de avvägningar som gjorts angående buller.
- Planbeskrivningen har förtydligats med information om varför detaljplanen inte kommer att påverka riksintresset för kulturmiljövården negativt.
- Planbeskrivningen har kompletterats med information om hämtställen för avfall samt Arbetsmiljöverkets riktlinjer för avfallshämtning.
- Planbeskrivningen har kompletterats med information om att åtgärder i vattenområdet för Bäcklösabäcken kan vara tillstånds- eller anmälningspliktig vattenverksamhet enligt miljöbalkens 11 kapitel.
- I planbeskrivningen förtydligas att det är möjligt att bygga åtta avdelningar inom förskolans fastighet om det finns behov av detta.
- Planbeskrivningen har kompletterats med ett förtydligande kring miljöbalkens 3 kapitel.
- Plankartan har kompletterats med ett E-område.
- Bestämmelsen om enskilt huvudmannaskap på torget har tagits bort och ersatts med ett utrymme om 5 meter kvartersmark där det inte är möjligt att uppföra byggnader, men där det finns utrymme för uteserveringar.

Följande har inte fått sina synpunkter tillgodosedda i planförslaget:
Sakägare:
-

Övriga för kännedom:

Länsstyrelsen	(riksintresse kulturmiljö och buller)
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	(buller)
Kollektivtrafikförvaltningen UL	(trafik)
Ingmar Messing	(bebyggelse på odlingsbar mark)
Upplandsmuseet	(riksintresse kulturmiljö)
Föreningen Vårda Uppsala (FVU)	(gestaltning)
Uppsala Pensionärsföreningars Samarbetsråd	(gestaltning)
Vattenfall Eldistribution AB	(buller)
Svenska kyrkan, Gottsunda församling	(användning)
Yimby	(gestaltning)

3. Sammanfattning av inkomna synpunkter och kontorets bedömning.

Länsstyrelsen

Riksintresse för kulturmiljövården

Planområdet gränsar till Dag Hammarskjölds väg som är del av riksintresseområdet för kulturmiljövård, Uppsala stad. Det kan vara svårt att förutse konsekvenserna av den föreslagna bebyggelsen i det öppna landskapsrummet med relativt höga byggnader placerade nära Dag Hammarskjölds väg som bland annat medför ökande trafikflöden med anslutningar till Dag Hammarskjölds väg. Länsstyrelsen anser att de sammantagna konsekvenserna av föreslagen plan riskerar att påverka riksintresset negativt. Länsstyrelsen vill betona vikten av en helhetssyn på kommande bebyggelse i Dag Hammarskjöldsstråket då det är viktigt att belysa och beakta hur tillkommande bebyggelse sammantaget påverkar riksintresset.

Hälsa och säkerhet – buller

Enligt Boverkets allmänna råd 2008:1 kan bostäder lokaliseras så att de utsätts för över 65 dBA ekvivalent bullernivå om det finns synnerliga skäl. Länsstyrelsen anser att kommunen ska redogöra för de synnerliga skälen för lokaliseringen av de planerade bostäderna längs Gottsunda allé där sådana bullernivåer uppmätts.

Vattenverksamhet

Åtgärder i vattenområdet för Bäcklösadiket kan vara tillstånds- eller anmälningspliktig vattenverksamhet enligt miljöbalkens 11 kapitel.

Kontorets bedömning

Riksintresse för kulturmiljövården

Programmet för Dag Hammarskjöldsstråket kommer att belysa och ge en helhetssyn på hur kommande bebyggelse längs Dag Hammarskjölds väg påverkar riksintresseområdets värden. I samband med arbetet med detaljplanen har kontinuerlig dialog upprätthållits med gruppen som arbetar med programmet för Dag Hammarskjöldsstråket. Detta innebär att strukturen som föreslås i detaljplanen är väl förankrad i arbetet med programmet för Dag Hammarskjöldsstråket. Detaljplanen förhåller sig till de riktlinjer som finns i översiktsplanen angående Uppsalas utveckling. Kommunen ser ingen risk att de tre huvudspåren (staten, kyrkan och universitetet) inom riksintresset för kulturmiljövården påverkas negativt av bebyggelseutveckling i detta område.

Detaljplanen har kompletterats med följande beskrivning av Dag Hammarskjölds väg för att säkerställa att hänsyn tas till riksintresset:

"*Kröningsstaden*

Uppsala var under nära 200 år landets kröningsstad. Det var Gustav Vasa och hans söner som sökte kunglig legitimitet i Uppsala. I Uppsala fanns symbolerna och myterna, Gamla Uppsala, Erik den heliges reliker, Mora stenar etc. Här fanns också den andliga makten i Sverige (ärkebiskopen och katedralen), varför valet av Uppsala som kröningsstad även ska ses som en del i en politisk propaganda. Att bygga fästningen på Karåsen och rikta sina kanoner mot ärkebiskopen och Domkyrkan var en sådan markering av kungens makt.

Mellan åren 1528 till 1719 lät följande kungligheter kröna sig i Uppsala domkyrka: Gustav Vasa 1528, Erik XIV 1561, Johan III 1569, Sigismund 1593, Karl IX 1607, Gustav II Adolf 1617, Karl X Gustav 1654, Karl XI 1675 och Ulrika Eleonora 1719.

Kröningsgästerna kom framför allt från söder och angjorde land- eller sjövägen Flottsund. Därifrån fungerade troligvis vägen på Uppsalaåsen som processionsväg fram till slottet. Inför drottning Kristinas planerade kröning i Uppsala bestämdes att Uppsala skulle få en modern stadsplan enligt rutnätsprincipen, värdig en stormakts kröningsstad. I detta koncept ingick bland annat ett centralt beläget, hörnslutet torg med två huvudgator enligt romerska förebilder. För att ytterligare ge staden värdighet anlades långa, raka infartsvägar från landet mot staden, varav en drogs från Flottsund till Uppsala slott och Kung Jans port. Detta blev den nya kröningsvägen. Av olika skäl kom dock Drottning Kristinas kröning att flyttas till Stockholm. Men därefter fortsatte kröningshögtiderna i Uppsala med Karl X Gustav 1654 och upphörde först med Ulrika Eleonora 1719.

Sedan FN:s generalsekreterare Dag Hammarskjöld omkommit i en flygolycka 1961 beslutade Uppsala kommun 1963 att Flottsundsvägen skulle få namnet Dag Hammarskjölds väg. Dags far, Hjalmar Hammarskjöld, var landshövding i Uppsala åren 1907-1930 och bodde på Uppsala slott, och Dag växte följaktligen upp den miljön.

Den raka infartsvägen från Flottsund till slottet är således en viktig del av riksintresset och ska särskilt beaktas.

Universitetsstaden
Dag Hammarskjölds väg är också ett viktigt stråk i universitets- eller kunskapsstaden Uppsala. Ett stråk som sträcker sig från Uppsala universitet i norr till Sveriges lantbruksuniversitet i söder.

Planområdet utgörs av delar av Ultuna kungsladugårds tidigare ägor och den intilliggande Hammarbys ägor. På 1840-talet etablerades Ultuna lantbruksinstitut som senare blev lantbrukshögskolan och 1977 Sveriges lantbruksuniversitet. På Vipängen och Bäcklösa, f.d. torpställen, anlades försöksverksamheter. På Vipängen förlades Statens pälsdjursförsök och i Bäcklösa en station för svin och fjäderfä. På andra sidan vägen fick Svenska Utsädesfilialen nya byggnader 1938 och mitt emot dem anlades ett genetiskt centrum, med institutionslokaler och en genetisk trädgård anlades för forskning och undervisning. I den genetiska trädgården planterades en björkallé utmed Dag Hammarskjölds väg, med norrlandsbjörk i norr och skånebjörk i söder och däremellan björkar från olika breddgrader. Idag finns Engelska skolan i universitets gamla lokaler."

Hälsa och säkerhet – buller
Det synnerliga skäl som motiverar avsteg från Boverkets allmänna råd är att bebyggelsen inom planområdet utgörs av tätare komplettering utmed ett kollektivtrafikstråk. I översiktsplanen pekas området ut som ett stadsutvecklingsområde, som ska försörjas med god kollektivtrafik. Detaljplanen ligger centralt i Uppsala, även om marken i dagsläget är obebyggd, och gränsar till tätbebyggda stadsdelar som Sunnersta, Gottsunda och Valsätra. Detta motiverar en tät och stadsmässig bebyggelse även inom den nya stadsdelen Bäcklösa. Kontoret för samhällsutveckling arbetar just nu med ett program för stadsutveckling utmed Dag Hammarskjölds väg, där en tät stadsutveckling utmed vägen diskuteras. Anledningen till att det ska vara en tät kvartersstad utmed både Gottsunda allé och Dag Hammarskjölds väg är att detta område kommer att fungera som en viktig knutpunkt för kollektivtrafiken. Det är därför svårt att motivera en bebyggelse som utnyttjar marken mer extensivt i detta område, både ur bullersynpunkt och ur hållbarhetssynpunkt. Det är endast ett fåtal lägenheter som kommer att påverkas av de höga bullernivåerna. Den högre bebyggelsen utgör en bullerskärm för den lägre bebyggelsen inne i kvarteret och vid fasaderna mot gården kommer kraven för ljuddämpad sida att uppnås. Även en ljuddämpad uteplats kommer att kunna tillskapas.

Det blir höga bullernivåer utmed Gottsunda allé, detta är dock inget som kommer att bli normgivande för fortsatt planering i området. Anledningen till att det kan vara möjligt att tillåta denna höga ekvivalenta nivå är att kollektivtrafiken kommer att trafikera gatan.

Inom byggrätten är det möjligt att flytta husen om detta skulle förbättra ljudnivån för lägenheterna. Det skulle vara önskvärt att diskutera en lägre hastighet på Gottsunda allé när de nya bostäderna är uppförda, i och med att gatan kommer att få en helt annan karaktär då än vad den har idag. Detta är dock inget som kan regleras i detaljplanen.

Vattenverksamhet
Planbeskrivningen kompletteras med information om att åtgärder i vattenområdet för Bäcklösabäcken kan vara tillstånds- eller anmälningspliktig vattenverksamhet enligt miljöbalkens 11 kapitel.

Lantmäterimyndigheten
Lantmäterimyndigheten anser att kommunen bör vara huvudman för samtliga allmänna platser inom planområdet, inklusive TORG då lantmäterimyndigheten inte ser att det föreligger några särskilda skäl för att kommunen inte ska vara huvudman här. Det framgår inte heller i planhandlingen vad som utgör särskilda skäl. Enligt rättspraxis har enskilt huvudmannaskap generellt använts för områden med fritidshusbebyggelsekaraktär, om kommunen, eller angränsande områden, av tradition har haft enskilt huvudmannaskap, eller för att huvudmannaskapet inom ett område inte ska splittras upp.

Konsekvenserna av enskilt huvudmannaskap bör redovisas i planhandlingarna. Valet av huvudmannaskap kan få följder i form av frågor rörande ekonomi, genomförandebarhet, tillgänglighet och tillträde med mera.

Ansvaret för drift och underhåll av allmänna platser med enskilt huvudmannaskap är oklart. Ett etablerat ansvarsförhållande uppstår först när en anläggningsförrättning gjorts i samband med planens genomförande. Det oklara ansvaret fram till dess kan skapa problem om gemensamhetsanläggningen av någon anledning inte kommer till stånd.

Allmänhetens rätt till tillträde och användning av en gemensamhetsanläggning på allmän plats är oklar. Lantmäteriet anser generellt att allmänheten endast med stöd av allemansrätten kan hävda sin rätt till tillträde. I planhandlingen framgår att torget ska ha en allmän karaktär med många människor i rörelse snarare än en karaktär av privat anläggning. Detta eftersom bottenvåningarna här ska innehålla lokaler för verksamheter samt att en hållplats för stomlinetrafiken ska placeras intill torget. Lantmäterimyndigheten anser därför att det bör vara kommunalt huvudmannaskap för torget.

En gemensamhetsanläggning på allmän plats kan också bli problematisk om man i framtiden vill ändra användningen till kvartersmark då samtliga delägande fastigheter blir sakägare med rätt att lämna synpunkter och överklaga en ny förrättning.

<u>Kontorets bedömning</u>
Då torget ska fungera som en samlingspunkt för allmänheten i området, med lokaler för verksamhet samt närhet till hållplats för kollektivtrafiken, ändras bestämmelsen om enskilt huvudmannaskap till kommunalt huvudmannaskap. För att möjliggöra uteserveringar och liknande vid lokalerna avsätts fem meter vid fasaderna som kvartersmark, så att Uppsalahem har rådighet över denna mark.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Nämnden anser att det saknas skäl för avsteg från Boverkets bullerriktlinjer och att planen bör klara 55 dBA vid bostäder. Vidare anser nämnden att då fler bostäder nu planeras i området ökar med stor sannolikhet de hårdgjorda ytorna, vilket medför att ytterligare rening av dagvatten kan behövas. För övrigt anser nämnden att obehandlad koppar och zink inte ska användas som byggmaterial, detta för att minska urlakningen av metaller i dagvatten. Dagvattenanläggningar ska anmälas till miljö- och hälsoskyddsnämnden enligt 9 kap 2 § miljöbalken samt 13 § förordningen (1998:889) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Kontorets bedömning
Det synnerliga skäl som motiverar avsteg från Boverkets allmänna råd är att bebyggelsen inom planområdet utgörs av tätare komplettering utmed ett kollektivtrafikstråk. I översiktsplanen pekas området ut som ett stadsutvecklingsområde, som ska försörjas med god kollektivtrafik. Detaljplanen ligger centralt i Uppsala, även om marken i dagsläget är obebyggd, och gränsar till tätbebyggda stadsdelar som Sunnersta, Gottsunda och Valsätra. Detta motiverar en stadsmässigbebyggelse även inom den nya stadsdelen Bäcklösa.

En VA- och dagvattenutredning för planområdet har tagits fram av Uppsala Vatten och Avfall. Andelen hårdgjorda ytor har inte utökats så mycket att utredningen blir missvisande. Bestämmelserna i detaljplanen angående dagvatten utgår från Uppsala Vatten och Avfalls utredning.

Uppsala Vatten och Avfall
Planområdet kommer att ingå i verksamhetsområdet för den allmänna VA-anläggningen.

Avsatt E-område för spillvattenpumpstation i södra delen av den planerade parken kan tas bort eftersom lokaliseringen regleras med en n_1-bestämmelse. Placeringen av E-området är dessutom olämplig eftersom det inte går att leda allt spillvatten dit.

Hämtställen för avfall ska kunna nås utan backningsrörelser och avståndet mellan avfallsfordon och hämtställe ska vara max 10 meter. Dragvägen ska vara hårdgjord och utan nivåskillnader.

Flytten av befintlig spillvattenledning mellan Bäcklösavägen och den nya länken mellan Gottsunda och Ulltuna behöver inte längre flyttas eftersom ledningen inte berörs av genomförandet av planen.

Kontorets bedömning
Avsatt E-område i parken gäller för Vattenfalls nätstation, som behövs för att kunna försörja de nya bostäderna. E-området har dock flyttats till kvartersmarken, för att möjliggöra ett bättre nyttjande av stationen.

Planbeskrivningen kompletteras med information om hämtställen för avfall samt Arbetsmiljöverkets riktlinjer för avfallshämtning. I planbeskrivningen tas texten om spillvattenledningen bort, då denna plan inte berör spillvattenledningen.

Akademiska hus
Akademiska hus är positiva till planens innehåll och utformning, och utgår ifrån att även området norr om Gottsunda allé kommer att planläggas för bostadsändamål och samordnas med den aktuella detaljplanen. Placeringen av torget vid Gottsunda allé är viktig för utvecklingen

av hela Bäcklösaområdet. Akademiska hus anser att anläggningarna för teknisk försörjning och genomförande av infrastruktur bör samordnas för den södra och norra delen.

Enligt planbeskrivningen prövas möjligheten att bygga bostäder i form av flerfamiljshus i två till sex våningar, medan plankartan anger bostäder i form av radhus, kedjehus, parhus och friliggande hus. Akademiska hus anser att planbestämmelserna och planens angivna syfte borde överensstämma bättre. Av planbeskrivningen framgår också att parkering under mark är möjlig. Detta återspeglas inte i planbestämmelserna.

Kontorets bedömning
Planbeskrivningen kompletteras och revideras utifrån Akademiska hus synpunkter.

Vattenfall Eldistribution AB
Vattenfall har elanläggningar inom och i närheten av planområdet. Vattenfall bedömer att det totalt behövs två E-områden inom planområdet. På plankartan finns ett E-område markerat, men då byggnadshöjden har ökat jämfört med samrådsförslaget krävs ytterligare ett. Vattenfall yrkar också på att ett u-område för 10 kV högspänningsledning införs i plankartans sydvästra hörn. Plats för placering av markkablar måste också reserveras i lokalgatorna. Vattenfall har bifogat kartmaterial där förslag på lokalisering av E, och u-område är markerat.

Vattenfall rekommenderar att bullerkänslig bebyggelse inte uppförs för nära deras anläggningar eftersom de alstrar en del ljud. Fastighetsägaren bör i dialog med Vattenfall säkerställa att åtgärder vidtas så att bullernivåerna inte överstiger Naturvårdsverkets riktvärden. Vattenfall menar att en bullerutredning ska göras då Vattenfalls elanläggningar går under beteckningen industribuller. Alla bullerdämpande åtgärder som eventuellt kan krävas ska utföras i samråd med Vattenfall och bekostas av exploatören.

Kontorets bedömning
Plankartan kompletteras med ett E-område i samband med granskningen. Nätstationerna inom planområdet placeras med ett skyddsavstånd till den närmaste bebyggelsen, vilket innebär att det eventuella buller som uppkommer vid nätstationerna blir svårt att uppfatta. U-området bedöms av Uppsala kommun inte som nödvändigt, då det går genom den föreslagna parken och gatan (allmän plats) där ingen ny bebyggelse kommer att uppföras.

Svenska kyrkan, Gottsunda församling
Planområdet ligger inom Gottsunda församling. Församlingen förslår att ytor och lokaler för fritidsverksamhet och föreningsliv anges i planen då det är nödvändigt med möjligheter för kyrka och andra ideella organisationer att bedriva verksamhet i området när ett stort antal nya boende tillkommer inom området. Gottsunda församling anser att kommunen bör äga och administrera sådana lokaler för att alla ska få samma tillgång till dem.

Det är viktigt för barns och ungdomars utveckling med bra boendemiljö med plats för olika aktiviteter, och planen bör därför stämmas av mot Barnkonventionen.

Kontorets bedömning
I detaljplanen möjliggörs för lokaler för centrumändamål. Inom denna bestämmelse inryms även samlingslokaler, vilket innebär att i lokalerna för centrumändamål kan olika typer av fritidsverksamhet eller föreningsliv inrymmas. Kommunen kommer dock inte att äga eller administrera dessa lokaler. Detaljplanen har stämts av mot Barnkonventionen, konsekvenserna för barn beskrivs i slutet av planbeskrivningen.

Ingmar Messing
Ingmar Messing anser att planen kan strida mot intentionen i miljöbalken 3 kap 4 § som behandlar hushållning med mark- och vattenområden och specifikt jord- och skogsbruk av nationell betydelse. Planförslaget och miljökonsekvensbeskrivningen belyser inte MB 3:4 och frågan om när jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse i tillräcklig omfattning. Ingmar Messing anser jordbruksmarken inom planområdet bör fortsätta att användas för försöksodlingar och fältstudier för SLU:s forskare och studenter. Ur ett allmänt försörjningsperspektiv bör alla ansträngningar göras för att bevara åkermark för odling då det globala behovet av odlingsbar mark ökar kraftigt och Sveriges åkermark endast räcker till cirka 75% av det nationella behovet av matproduktion. Ingmar Messing anser att det är mer resurseffektivt och hållbart att förtäta redan bebyggda stadsdelsområden som till exempel Ulleråkerområdet. Då kan det som återstår av "Ultunaslätten" behållas för det ökade behovet av jordbruks- och bioenergiforskning och den öppna landskapsbilden upprätthållas. Tillräckligt stora sammanhängande ytor för odling nära campus är av stort funktionellt och symboliskt värde för SLU och Uppsala kommun.

Planområdet gränsar till långliggande jordbruksförsök direkt söder om Vipängsvägen. De planerade höga husen här kommer att påverka mikroklimatet och funktionaliteten på dessa försök negativt.

Kontorets bedömning
Planbeskrivningen kompletteras med ett förtydligande kring hur intentionen i miljöbalkens 3 kap 4 § uppfylls. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen. I Uppsala anses bostadsbebyggelse och komplettering av lokaler för verksamhet inom det som i översiktsplanen anges som stadsväven vara av sådant väsentligt intresse. Inom stadsväven sker komplettering av bebyggelse på olika sätt, Bäcklösa är endast ett område där förtätning förekommer.

Föreningen Vårda Uppsala
FVU förordar en bättre anpassning till de omgivande bostadsområden, framförallt genom betydligt lägre hushöjder än de som föreslås, för att planområdet ska kunna bebyggas.

FVU anser att ett bättre aktivt skydd behövs mot exploatering i Genetiska trädgården än att den för närvarande inte är aktuell för detaljplaneläggning. FVU anser att Genetiska trädgården är en unik park som kännetecknas av sina många och mycket gamla träd som är en viktig livsmiljö för många svampar, djur och insekter, varav en del rödlistade. Genetiska trädgården är en genbank av stor betydelse för den biologiska mångfalden, vilket gör att området inte bör brytas upp.

Vad gäller områdets vetenskapliga värden hänvisas till FVU:s samrådsyttrande 2013-03-08. FVU anser vidare att det är mycket angeläget att huvuddragen i det stora stadsutvecklingsområde som Bäcklösa ingår i studeras i en fördjupad översiktsplan innan man går vidare med Bäcklösaförslaget. Detta är bland annat viktigt ur natur- och kulturmiljösynpunkt och av miljö-, och klimat- och vattenskyddsskäl. Den framtida utformningen av Genetiska trädgården och gränsen mellan trädgården och ny bebyggelse är en viktig del av denna planering för att inte riskera att värden som inte kan återskapas går förlorade. Områdesnivån är också lämplig för att diskutera fördelning av olika hustyper och arkitektonisk karaktär.

Kontorets bedömning
Utmed Dag Hammarskjölds väg och Gottsunda allé tillåts i detaljplanen bebyggelse i maximalt sex våningar. En ny bebyggelsestruktur kan motiveras genom att man bygger en ny

stadsdel, där rådande ideal kring stadsbyggnad gäller. En bebyggelseutveckling i upp till sex våningar är normal stadsutveckling i Uppsala.

Ny bebyggelse vid Genetiska trädgården behandlas i detaljplanen för norra Bäcklösa, med diarienummer 2014/34. I denna detaljplan vidtas åtgärder för att skydda en större del av trädgården, då den avsätts som park.

Uppsala kommun arbetar med ett program för utveckling längs Dag Hammarskjöldsstråket. Denna detaljplan följer de riktlinjer som kommunen arbetar med i programmet och planläggs utifrån de stadsbyggnadsprinciper som kommer att vara aktuella i programmet.

Yimby

Yimby ser positivt på utvecklingen av området runt Dag Hammarskjölds väg där en omvandling av jordbrukslandskapet knyter ihop Gottsunda, Ultuna och Sunnersta. De anser att den föreslagna planen för Bäcklösa är ett trevande steg i rätt riktning där en blandad bebyggelse med centrumverksamhet kan möjliggöra en framtida hållbar stadsdel. Dock anser de att den låga exploateringsgraden medför en osammanhängande utspridd bebyggelse som inte medger en stadsmässig vidareutveckling av närliggande kvarter. Yimby föreslår en rutnätsplan bestående av slutna kvarter med stadsradhus och kedjehus utan förgårdsmark där samtliga lokalgator förses med gångbana på båda sidor.

Bebyggelsen mot Dag Hammarskjölds väg bör komma närmare vägen så att parkeringsstråket ersätts med kvarter med parkeringsgarage och centrumverksamhet i markplan och upphöjda bostadsgårdar ovanpå dem. Bebyggelsen i planområdets sydligaste del bör också utformas med flerbostadshus för att bilda ett sammanhållet stadsrum vid framtida stadsutvecklig söderut. Yimby anser vidare att våningshöjderna inom planområdet kan ökas till 4–8 respektive 3–5 våningar, med ännu högre hus i områdets nordligaste hörn. Gatusektionen för den nya vägen till Gottsunda och för Dag Hammarskjölds väg bör utföras med separat gång- och cykelbana samt trädrad.

Vidare menar Yimby att centrumverksamhet kan tillåtas i hela området. Mot Dag Hammarskjölds väg kan också kontor tillåtas då läget är bullerutsatt. Detta menar de tillför ytterligare blandning till området. Exploateringstaket för skolan bör tas bort och användningen V bör läggas till för att möjliggöra framtida utbyggnad och ändrad verksamhet till exempelvis äldreboende.

Natura 2000-området bör inte överges utan istället framhävas och förvaltas med hjälp av en plan för hur kvaliteter ska identifieras och tillvaratas. Denna plan får inte stå i vägen för en fortsatt utveckling, exploatering och förädling av stadsdelen eftersom en sådan utveckling är nödvändig för att öka intresset för naturområdet.

<u>Kontorets bedömning</u>

Det finns olika idéer om hur den goda staden ska gestaltas. I denna detaljplan har plan- och byggnadsnämnden valt att använda sig av en gestaltning som är mer öppen än den klassiska rutnätstaden, kring de större gatorna föreslås en högre exploatering för att skapa ett stadsmässigt gaturum. Plan- och byggnadsnämnden har i denna detaljplan valt att arbeta med en trädgårdsstad som förebild, vilken under planarbetets gång har modifierats då bebyggelsens våningsantal har ökat samtidigt som nämnden har valt att ha kvar den öppna karaktären.

Då det utmed Dag Hammarsköljds väg finns mycket viktiga ledningar går det inte att lokalisera bebyggelse på det vis som Yimby beskriver i sitt förslag, det vill säga att ersätta parkeringsplatserna med flerbostadshus närmare gatan.

Gatusektionen för Gottsunda allé slogs fast i detaljplanen för gatan. Detaljplanen för gatan vann laga kraft 2012-10-18.

Det är viktigt att säkerställa att en förskola eller skola byggs inom planområdet för att tillgodose behovet av förskole- och skolplatser, därmed tillåts endast denna användning. Byggrätten inom fastigheten begränsas för att byggnaden inte ska ta för mycket mark i anspråk och minimera gården för barnen.

Kontoret2 bedömer inte att det finns underlag för centrumändål inom hela planområdet. De lägen, där lokaler för centrumändamål föreslås, kommer att utgöra noder för stadslivet då de är placerade intill hållplatslägen för kollektivtrafiken.

Kontoret för samhällsutveckling

Ulla-Britt Wickström
Planeringschef

Sofie Andersson Rosell
Planarkitekt

4. Översikt över inkomna granskningsyttranden

	Inkommit med yttrande
Länsstyrelsen	2014-01-27
Lantmäterimyndigheten	2014-01-13
Sakägare (enligt fastighetsförteckningen)	
Akademiska hus	2014-01-10
Sveriges lantbruksuniversitet	2013-12-30
Organisationer	
Föreningen Vårda Uppsala	2014-01-09
Yimby	2014-01-10
Svenska kyrkan Gottsunda församling	2014-01-10
Kommunala förvaltningar och bolag	
Miljökontoret	2014-01-10
Uppsala Vatten och Avfall AB	2013-12-20
Övriga	
Ingmar Messing	2014-01-10
Vattenfall AB Värme Uppsala	2014-01-10
Vattenfall Eldistribution AB	2014-01-10
Svenska kraftnät	2013-12-06

CONEC KONSULTERANDE EKOLOGER

H-G Wallentinus, 2012-08-30

MKB enligt Plan- och bygglagen av förslag till detaljplan vid Bäcklösa

Sammanfattning

Om det förslag till utbyggnad som finns för Bäcklösa genomförs, förutses ingen betydande miljöpåverkan. Redan idag finns verksamheter i Natura-objektets omgivningar. Det oaktat finns de arter som nämns i beskrivningen av objektet (främst cinnoberbagge) kvar inom detta. Längs de sträckor där planområdet tangerar Natura-objektet Bäcklösa separeras bebyggelsen från detta genom gång-/cykelväg och dike för att ta hand om dagvatten. Allén väster om Genetikcentrum skyddas genom grönytor och gång-/cykelväg.

Innehållsförteckning

Bakgrund 3
Planförslaget 3
Avgränsning av MKB 3
Studerade (bebyggelse)alternativ 5
Alternativet att projektet inte genomförs (nollalternativet) 5
Alternativet att projektet genomförs enligt planskiss 5
Natura 2000-objektet 5
Miljökonsekvenser 7
Natura 2000-objektet "Bäcklösa" (SE0210291) 7
Cinnoberbagge 10
Grön sköldmossa 11
1930-talsdike i nordväst 11
Park med mycket gamla ekar 13
Gravfält 14
Påverkan under byggfasen 15
Natura-objektet 15
1930-talsdike i nordväst 16
Park med mycket gamla ekar 16
Gravfält 557:1 17
Påverkan under bruksfasen 17
Natura-objektet 17
Park med mycket gamla ekar 19
Gravfält 557:1 19
Skadebegränsande åtgärder 19
Kompensationsåtgärder 20

Foto på framsidan: Allén vid Genetik Centrum.

Bakgrund

I samband med att Lantbruksuniversitets lokaler inom Ultuna omdisponeras, finns förslag på att exploatera institutionsområde och åkermark på västra sidan om Dag Hammarskjölds väg, mellan Genetikcentrum – Bäcklösainstitutionerna och Vipängen. Planområdet tangerar Natura 2000-området Bäcklösa. För aktiviteter i eller i anslutning till ett Natura 2000-objekt gäller miljöbalkens bestämmelser: "Om en verksamhet eller åtgärd på ett 'betydande sätt kan påverka miljön' inom ett Natura 2000-område krävs ett tillstånd enligt 7 kap 28a § miljöbalken." (6 kap miljöbalken).

Kommunen har beslutat att en MKB enligt Plan- och bygglagen ska upprättas för planen (detta dokument) med MKB enligt 7:e kapitlet som bas.

Planförslaget

Berörda fastigheter:
Ultuna 2:23, ägare Akademiska Hus Uppsala AB
Ultuna 2:1, ägare Sveriges Lantbruksuniversitet

Planen, i sin nuvarande utformning (2012-08-21, se plankarta på sid. 4) har sin norra gräns mitt emot norra infarten till SLU-området och är belägen mellan Dag Hammarskölds väg och diket centralt i dalgången (Bäcklösadiket). Väster om Genetikcentrum ansluter planen till en poppel/almallé, som ingår i Natura 2000-objektet Bäcklösa. Söder om en planerad förlängning av Ultuna allé fortsätter planområdet i dikets förlängning och slutar vid infartsvägen till Vipängen från Dag Hammarskölds väg.

Bäcklösa diket omfattas endast i sin sydligaste del av planen d.v.s. söder om Bäcklösavägen. Planen undantar den del där poppelallén, som ingår i Naturaobjektet, växer samt den del av diket i norr som angränsar mot Natura 2000- området med undantag för en mindre anslutning till diket från den planerade dagvattendammen. Även området i väster kring Artdatabankens lokaler ingår i planen och omfattar viss kompletterande bebyggelse. I hela delen norr om den planerade förlängningen av Ultuna Allé tangerar planområdet Natura 2000-området, liksom runt Artdatabankens lokaler. Söder om Ultuna allén är kontakten mellan planområdet och Natura 2000-området inte direkt.

Avgränsning av MKB

Länsstyrelsen har ansett att det behövts en miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalkens 7:e kapitel, eftersom en negativ påverkan på Natura-objektet skulle kunna bli följden av exploatering med bebyggelse i områdets närhet. Denna MKB slutfördes under våren 2012. MKB enligt Plan- och bygglagen (detta dokument) bygger i stora delar på denna tidigare MKB, eftersom en eventuell påverkan på Naturaobjektet "Bäcklösa" ansetts vara den mest betydelsefulla påverkan som skulle kunna inträffa. Utöver detta diskuteras två områden norr och nordväst om Genetikcentrum, samt ett gravfält i sydväst.

Det ena området i nordväst är ett dike som grävdes under 1930-talet och som idag inte fyller någon funktion. Detta dike avses fyllas igen, men eftersom diken som under större delen av året har fuktpräglad vegetation har ett generellt biotopskydd enligt miljöbalken, krävs dispens från det generella skyddet. En sådan ansökan har sänts in till Länsstyrelsen i Uppsala län.

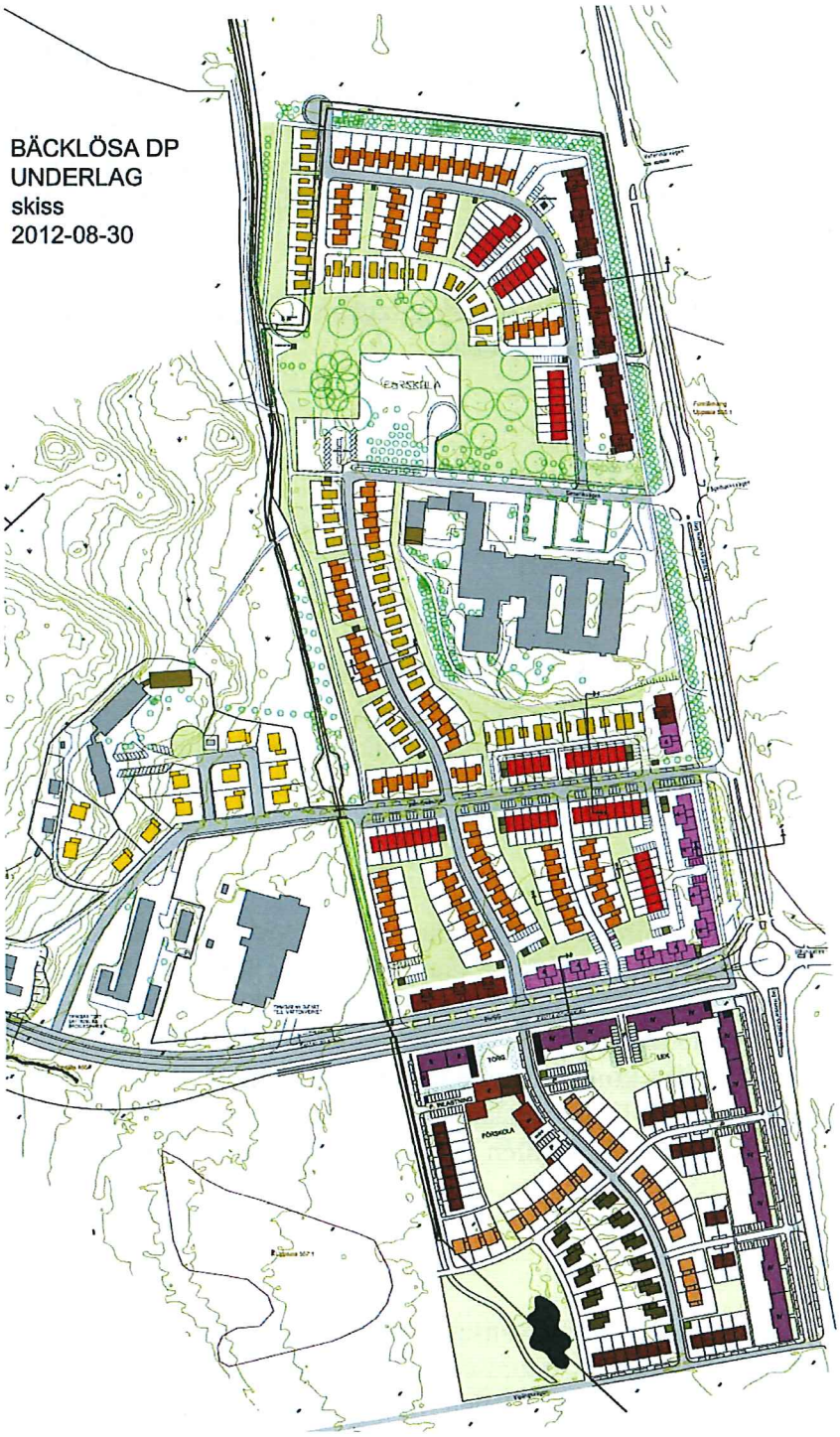

Skala 1:1000 vid förlängd A1

0 20 40 60 80 100 120 140

AKADEMISKA HUS SLU BESQAB Södergruppen arkitekter white

Bäcklösa, underlag till detaljplan 2012-08-30 (Södergruppen och White)

Det andra området är det bestånd av mycket gamla ekar som växer inbladat med bebyggelse och i parkmark mellan det nämnda diket och Genetikcentrums huvudbyggnad, och som delvis ingår i den genetiska trädgården.

Studerade (bebyggelse)alternativ

De två alternativ som studerats är dels alternativet att projektet inte genomförs, dels att projektet genomförs i enlighet med det förslag som visas ovan (augusti 2012).

Alternativet att projektet inte genomförs (nollalternativet)

Inom Genetikcentrum blir de befintliga byggnaderna kvar. Upprustning av dem är pågående. Den öppna gräsmarken mot det nordsydliga Bäcklösadiket blir kvar eller får annan skötsel. Mot söder sker ingen nybyggnad, inte heller vid Vipängen. En väg planeras från södra Ultunautfarten till Gottsunda. Planeringen av denna har bl.a. resulterat i en MKB. Bedömningen är att vägen kommer att byggas oberoende av om det blir någon exploatering i Bäcklösa eller inte. Vägens eventuella påverkan på Natura-objektet behandlas inte här. Dock refererar texten ibland till den nya vägen, eftersom det är högst sannolikt att påverkan på Naturaobjektet blir avsevärt större från vägen än från bebyggelsen.

Eftersom området söder om Genetikcentrum är jordbruksmark, måste det finnas någon som kan åta sig att fortsätta odlingen av marken.

Miljöpåverkan av nollalternativet består sannolikt mest i att marker kommer att växa igen. Bland annat kommer poppelallén att växas in av buskar och träd som nu håller på att komma upp under de befintliga träden. På sikt kommer alléträden att dö.

Alternativet att projektet genomförs enligt planskiss

Natura 2000-objektet

De i planen mest känsliga områdena är de sträckor där planområdet ansluter mot Natura-objektet. Det är dels en längre sträcka vid Genetikcentrum, dels runt Bäcklösainstitutionerna. Skogskanten söder om Vipängen kommer inte i kontakt med planområdet.

Vid Genetikcentrum går planområdet fram till gränsen för Natura-objektet. I södra delen sneddar Natura-objektet över till dikets östra sida för att kunna omfatta den gamla allén. Öster om diket planeras endast grönyta/park för att undvika direktkontakt mellan bebyggelsen och naturaområdet inklusive allén. Här planeras istället grönyta/park.

Inom planområdet har diskuterats att bygga en förbindelse mellan Genetikcentrum och Bäcklösaskogen (se underlaget till detaljplan, sid. 4). Ett möjligt läge är som förlängning av Genetikvägen. En förhoppning från exploatören är att kunna röja upp kring diket och ta bort det sly som börjar komma upp. En viss rensning av diket behövs också, men inga större omgrävningar planeras. Även i allén behöver det tas bort en hel del sly som håller på att ta över okontrollerat.

Allén mellan Genetikcentrum och Bäcklösainstitutionerna. Östra sidan av allén består av vresalm, den västra av poppel (ev. någon nordamerikansk art).

På två ställen i planområdet kommer mindre dammar eller sänkor för att samla upp dagvatten att anläggas. Det första området är längst norrut i planområdet, på den östra sidan av Bäcklösadiket. Sänkan, som ska samla upp nederbörd som inte hinner tas omhand av systemet för lokalt omhändertagande av dagvatten, rinner av mot diket. Söder om den planerade vägen mot Gottsunda ligger den andra dammen/sänkan, även den på östra sidan av diket. Detta avrinner mot Bäcklösadiket eller Bäcklösabäcken.

Väster om planområdets södra del ligger ett gravfält (se kartskiss, sid. 14).

Miljökonsekvenser

Natura 2000-objektet "Bäcklösa" (SE0210291)

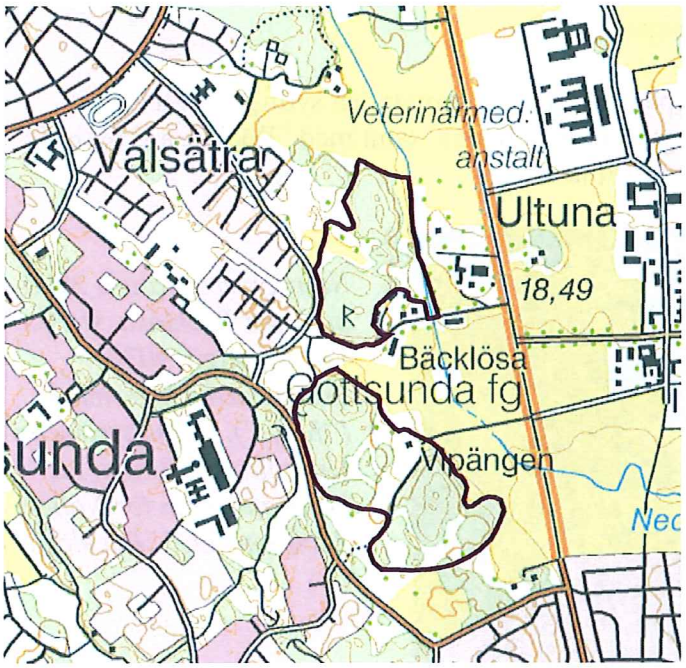

Naturaområdet "Bäcklösa". (Från Länsstyrelsen i Uppsala län. Bilaga till bevarandeplan)

Enligt bevarandeplanen har området avsatts som Natura 2000-område som exempel på västlig taiga (9010), kalkgräsmark (6210), samt trädklädd betesmark (9070). Vidare ingår ej klassificerad mark som kan utvecklas mot västlig taiga, samt åker och gödslad betesmark. (Länsstyrelsen i Uppsala län: Bevarandeplan för Natura 2000-område Bäcklösa SE0210291. Utan tryckår). Det har nyligen skett en omarrondering av Natura-området, men detta är ännu ej fastställt, se karta sid. 7.

I den norra delen av Natura-området växer grov tallskog som ansluter till den mycket skyddsvärda tallskogen norrut på Uppsalaåsen. Dessa tallar har inte samma grova dimensioner som hittas där, men skogen är ändå så pass gammal att signalarten **tallticka** har påträffats (lokal "Bäcklösa Natura 2000").

Förutom de nämnda naturtyperna finns inom området två arter som är intressanta från biologiska utgångspunkter: **grön sköldmossa** och **cinnoberbagge**. Cinnoberbaggen har här en av sina få lokaler i Uppsalatrakten. Arten är hotklassad i klassen EN, den högsta hotklassen. Arten finns idag bara i Västmanlands, Uppsala och Gävleborgs län (från Artdatabankens Artfakta). Den andra art som nämns speciellt, grön sköldmossa, är inte rödlistad eller hotad, men tas upp i Habitatdirektivets bilaga 2 (omfattar arter som för sitt bevarande kräver särskilda bevarandeområden).

Utöver de nämnda arterna har ytterligare några rödlistade arter rapporterats till Artportalens olika listor under 2000-talet: Miljökrav hos dessa arter beskrivs i bilaga 1, utom för cinnoberbagge och grön sköldmossa, som beskrivs nedan.

Filthättemossa (NT), Vipängen 2008
Ullig hjärtstilla (VU), "Bäcklösa" (osäkert om det är inom Natura-området), 2009
Tvåfläckig barkskinnbagge (NT), V. Vipängen, 2009
Ipida binotata (NT), Vipängen, 2011
Stekelbock (NT), Bäcklösa skog/hage, 2007
Grön aspvedbock (NT), Vipängen, 2007
Almsnabbvinge (NT), V om Bäcklösainstitutionerna, 2011
Aspmögelbagge (NT), V. Vipängen, 2009
Korthornad vedstekel (NT), Bäcklösa skog/hage, 2007
Snyltvedstekel (NT), Vipängen, 2007

Mindre blåvinge (NT), Genetikcentrums ruderatmark, 2006
Mörksömmad barksvartbagge, S. Vipängen, 2000
Mindre hackspett (NT), Bäcklösa, årligen
Hämpling (NT), Bäcklösa, årligen
Göktyta (NT), Bäcklösa och Bäcklösa hagar, årligen

OBS! Med lokal "Vipängen" och "S. Vipängen" avses normalt den sydligaste dungen i Natura-objektet, med lokalen "V. Vipängen" den mellersta, samt med "Bäcklösa skog/hage" skogdungen norr och väster om Bäcklösainstitutionerna.

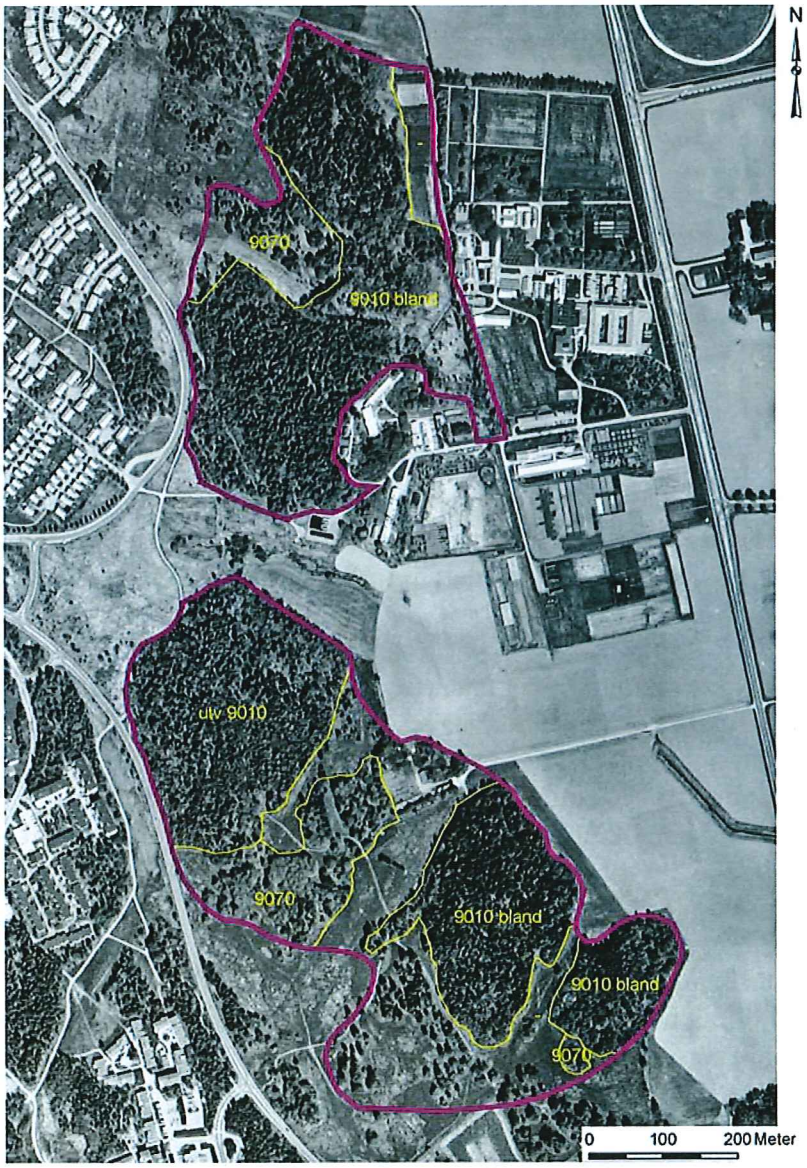

Naturtyper i Natura 2000-området Bäcklösa. 9010 = Västlig taiga, 9070 = Trädbevuxen betesmark ("hage"). (Länsstyrelsen i Uppsala län. Bilaga till bevarandeplan för Natura 2000-området "Bäcklösa")

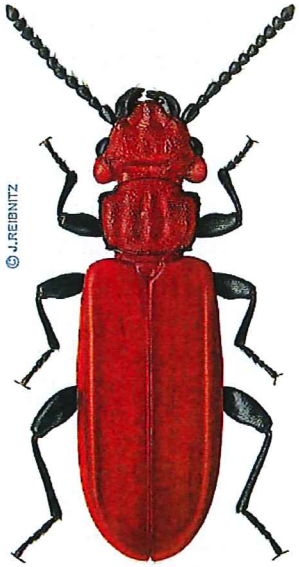

T.v. cinnoberbagge (från "Die Käfer-Fauna Südwestdeutschlands"), t.h. grön sköldmossa (från länsstyrelsen i Kronobergs län)

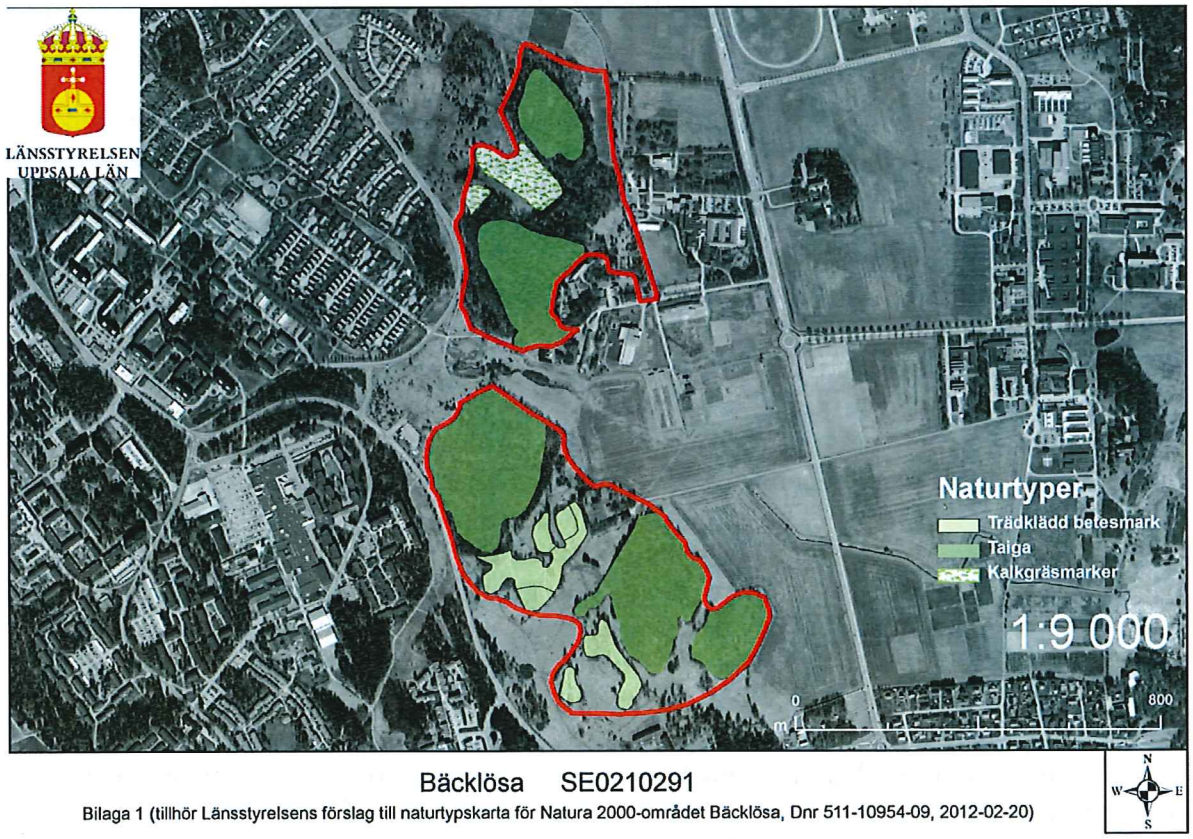

Förslag till ny indelning av naturtyper inom Natura 2000-området Bäcklösa. Kartan är ännu inte fastställd (2012-03-16). Gröna ytor motsvarar naturtyp 9010 och ljusgröna ytor naturtyp 9070. Naturtypen "kalkgräsmarker" (grön färg med struktur), 6210, är nytillkommen och ersätter en yta med naturtyp 9070.

Av tillgängliga rapporter att döma är det mest raritetstäta området skogspartiet söder om Vipängen. Där finns såväl grön sköldmossa som cinnoberbagge, samt ytterligare fem rödlistade djur- och växtarter.

Fakta om områdets rödlistade arter har samlats i bilaga 1, utom för cinnoberbagge och grön sköldmossa, vilka nämns speciellt i beslutet om Bäcklösa Natura 2000-område. Dessa beskrivs nedan.

De rödlistade arterna omfattar växter, skalbaggar, steklar, fjärilar och fåglar. Artfakta har främst hämtats från ArtDatabanken. Det som är slående är att arterna ibland har så diametralt olika miljökrav. De flesta behöver gammal skog som sparats för fri utveckling, medan några tvärt emot behöver ung skog, gärna skadad. Det framgår tydligt att ädellövträden samt asp är viktiga trädslag. Åtgärder som gynnar vissa av de funna arterna missgynnar andra. Några arter är beroende av öppna marker, främst fjärilarna och hämplingen. Mindre blåvingen är sannolikt bunden till den nya naturtyp som urskilts på kartan sid. 4: "kalkgräsmarker". Orsaken är att dess livsmiljö, getväppling, är kalkgynnad.

Av de påträffade fågelarterna kräver mindre hackspetten ganska stora arealer och utnyttjar säkert såväl hela Bäcklösa-objektet, som marker däromkring, inte minst de mer eller mindre parkartade miljöerna norr om Genetikcentrum. Hämplingen häckar företrädesvis i betade buskmarker, som det finns en hel del av i objektet (naturtyp 9070), den har dock mest noterats kring Bäcklösainstitutionerna, eftersom många ornitologer jobbar där. Göktyta har flera år hållit till i "Bäcklösa hagar", norr om Bäcklösainstitutionerna. Arten häckar i håligheter i träd eller i holk.

I det här sammanhanget bör det också påpekas att parken norr om Genetikcentrum med sina jätteekar och ett antal gamla eller åldrande träd kan spela en viktig roll för flera av de rödlistade arterna. Några undersökningar kring denna frågeställning har inte gjorts.

Cinnoberbagge

Cinnoberbagge har tidigare rapporterats från Genetikcentrum, men Bengt Enström rapporterade 2010 att den poppel i vilken arten levt, hade avverkats. Han hade dock en förhoppning om att arten skulle kunnat flytta över till popplar i allén längs mittdiket. I bevarandeplanen hävdas att arten finns där, men inga rapporter har lagts in på Artportalen som stöder detta. Eftersom Enström inte hittat några baggar i allén 2009 är det f.n. osäkert om arten finns kvar i just detta område. Däremot finns den på flera ställen inom Natura-objektet i övrigt.

Cinnoberbaggen lever helst i gamla aspbestånd med döda och döende, grova aspar, där larverna lever inne i veden. Även andra trädslag kan användas tillfälligt. I det aktuella fallet vid Genetikcentrum har arten levt i gamla popplar, som strukturmässigt antagligen påminner ganska mycket om asp. Popplar växer snabbt men blir inte så gamla, utan relativt snabbt utvecklas lämpliga miljöer för cinnoberbaggen.

Alléträden består inte enbart av poppel (som kan vara någon nordamerikansk art/sort), utan det finns poppel bara på den västra sidan av stigen (se foto på framsidan, samt sid. 6). Den östra sidan består av vresalm eller korsningar med vresalm. Detta förhållande gör det någon mindre känsligt att exploatera gräsytan öster om allén, eftersom det i första hand är vresalmen som kommer att påverkas. På västra sidan av allén finns en kraftig föryngring med poppel, men den är helt oreglerad och kan behöva stramas upp, samtidigt som riktad nyplantering krävs på sikt, för att behålla allékänslan. Notera att allén, förutom att ingå i Natura-objektet även är skyddat i egenskap av småbiotop (MB kap. 7). Efterhand som popplarna dör, kommer de inte att ersättas av nya popplar, utan av asp. Asp är ju cinnoberbaggens egentliga värdträd. Det finns i parkområdet norr om Genetikcentrum en mycket gammal kanadensisk asp som är

i ett stadium som skulle kunna innebära att den kan vara hemvist för cinnoberbagge, men länsstyrelsen bör ta beslut om vilken asptyp som ska väljas. Hybridasp (korsning mellan kanadensisk och europeisk asp) växer fort och veden är mer lucker än hos europeisk asp, men det kan från biologiska utgångspunkter vara nödvändigt att medvetet föra in en art/-artkorsning som är främmande för området för att cinnoberbaggen ska hitta substrat att leva i.

Även om cinnoberbaggen inte hittats i allén under senare år, måste utgångspunkten vara att arten trots allt lever eller kan leva där.

Grön sköldmossa

Grön sköldmossa är upptagen i Habitatdirektivets bilaga 2 (vilket innebär att arten ska skyddas inom Natura 2000-nätverket), liksom i Bernkonventionen (arter som behöver skydd). Arten har varit rödlistad, men rödlistningen har upphävts i 2010 års rödlista. Däremot finns arten med på den europeiska rödlistan.

Följande text är hämtad från Naturvårdsverket (Natura 2000 Art- och naturtypsvisa vägledningar). Kärlväxter och mossor 1. Ca 2003). "Arten växer på multnande stammar och stubbar, i frisk till fuktig barr- eller blandskog. Substratet är murken och mjuk ved av gran, men den kan även förekomma på ved av tall och lövträd. Vanligtvis finns endast några få sporkapslar på varje låga. I sällsynta fall kan grön sköldmossa även förekomma direkt på humusrik skogsmark.

De substrat som mossan föredrar är relativt kortlivade och därför är det viktigt att det finns en kontinuerlig tillgång på lämplig ved inom spridningsavstånd på varje lokal. Arten förväntas normalt kunna sprida sig som mest 1 m vegetativt, och effektivt 1 km med sporer under en 10-årsperiod. Hotbilden på kort sikt är skogsavverkning (ökad exponerad och uttorkning) och bristen på grov död ved i skogen utgör de allvarligaste hoten mot arten."

I början av 2000-talet var arten känd från ca 100 lokaler i Uppland och ca 500 totalt i landet. Genom sin ringa storlek kan den vara förbisedd och är sannolikt borttagen från rödlistan beroende på att nya lokaler för arten hittats. "I Sverige finns cirka en tredjedel av artens världspopulation, och Sverige är det land globalt som har flest antal lokaler."

Se vidare: http://www.artfakta.se/Artfaktablad/Buxbaumia_Viridis_210.pdf

I Bäcklösa-objektet har mossan endast hittat i den södra delen. Den har noterats i Artportalen en gång, 2008, då sex kapslar (2+4) hittades. Förekomsten anses därför inte säkerställd (gränsen är tio kapslar) och även små förändringar av miljön anses kunna bli avgörande för om arten ska kunna finnas kvar.

1930-talsdike i nordväst

Dikets längd är ca 150 meter i sydlig riktning och därefter ca 18 meter i västlig riktning (se sid 12). Diket har antagligen grävts i samband med att den kända björkallén, med björkar från en mängd olika platser i landet, anlades 1935. De träd, av blandade arter, som växer väster om diket förefaller att kunna vara från samma tid. Vegetationen i botten av diket är uteslutande jättegröe och på kanterna växer huvudsakligen älgört. I övrigt finns ett antal kulturväxter (träd och buskar) samt enstaka exemplar av kabbeleka, vallört och rörflen, samt gräsmattegräs och rabattogräs.

På platsen kommer en terrängsvacka att anläggas. Den ska ha funktionen att fånga upp s.k. tioårsregn, som inte det lokala omhändertagandet av dagvatten, vilket planeras i planområdet, klarar att ta omhand. Detta vatten avleds till Bäcklösadiket.

Detaljkarta med det dike som avses fyllas igen (överkryssat). Ny förbindelse med Bäcklösadiket är markerad med rött. Bäcklösadiket löper i ungefärligen nord-sydlig riktning.

Istället för den del av diket som läggs igen, kommer diket som idag löper norr om björkallén att få kontakt med Bäcklösadiket i enlighet med skissen ovan.

Som kompensationsåtgärd för igenläggningen föreslås att kulverteringen av Bäcklösabäcken och Bäcklösadiket öster om Vipängen tas bort och bäck och dike får rinna i ytläge. Denna åtgärd ger ett ojämförligt mycket större förbättring av de ekologiska sambanden och den biologiska mångfalden än den eventuella negativa påverkan av att diket läggs igen

Nedersta delen av det dike, som avses fyllas igen.

Park med mycket gamla ekar

Ek är den svenska trädart, som hyser flest arter av djur och växter. Ett antal ekar har dessutom jätteträdsstatus, dvs. har en diameter på minst 80 centimeter. Det bestånd av ek som finns inom planområdet har därför ett från ekologiska utgångspunkter mycket högt värde. Nyare undersökningar har visat att ekens rötter finns inom en större yta än kronprojektionen. Det innebär att det finns ekrötter på ett större avstånd från stammen än hos flertalet andra trädarter. Dessutom är det en förhållandevis stor andel rötter i de översta tio centimetrarna. Åtgärder som påverkar marken även på ett visst avstånd från kronan kan därför påverka ekarna negativt.

I planskissen ovan skulle några ekar kunna beröras, åtminstone av markarbeten. Anläggande av gång- och cykelväg som inte asfalteras borde kunna tillåtas närmare kronorna, förutsatt att marksiktet inte påverkas inom en allför stor andel av den yta, där rötter kan förutsättas finnas.

Som det föreliggande planunderlaget ser ut, innebär den inte någon en negativ påverkan på naturvärdet.

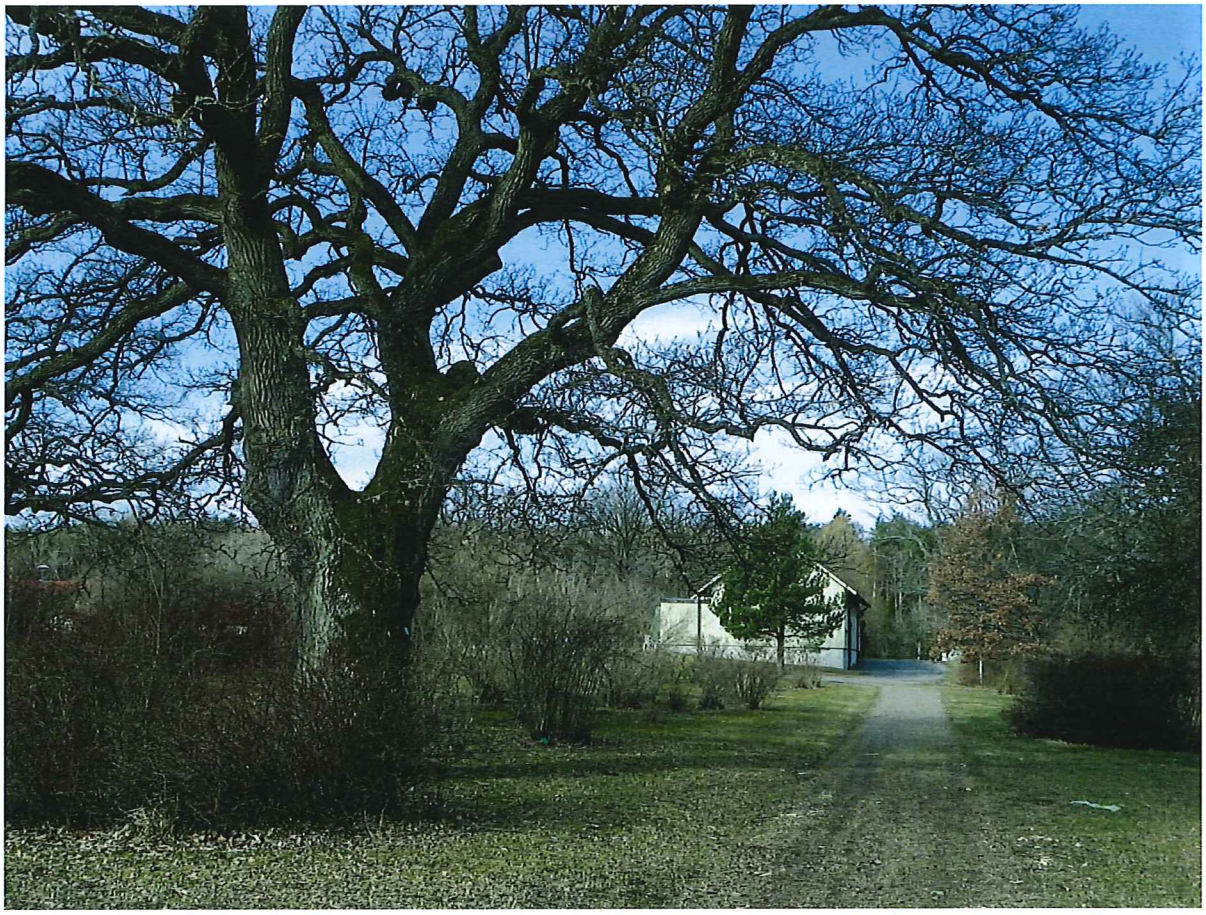

Gammal ek i planområdets norra del.

Gravfält

Väster om planområdet, norr om Vipängsvägen, finns ett gravfält (RAÄ-nummer Uppsala 557:1). Gravfältet berörs inte direkt av utbyggnad.

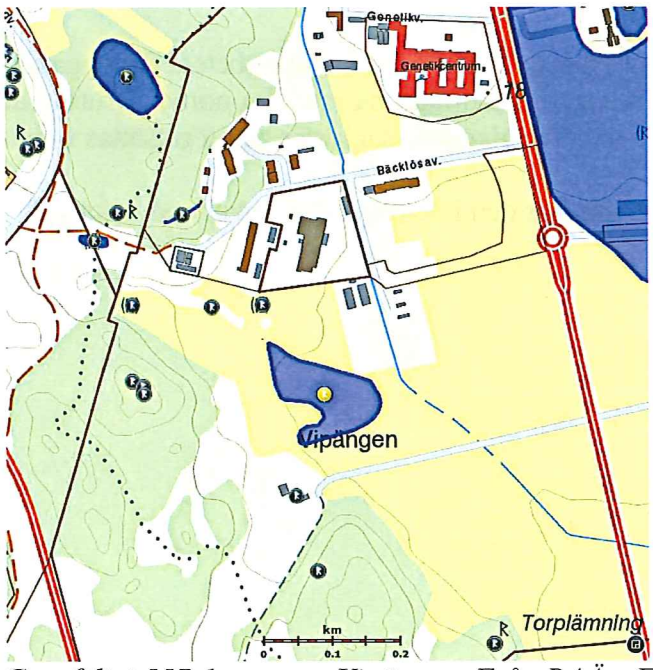

Gravfältet 557:1 norr om Vipängen. Från RAÄ:s Fornsök..

Påverkan under byggfasen

Då det gäller påverkan, är det tvunget att skilja mellan byggfasen och bruksfasen, eftersom påverkanstyperna kan vara olika i det två skedena.

Natura-objektet

Den påverkan som kan vara möjlig under byggfasen rör främst störning genom ljud och ljus, samt genom stoft och avgaser som med vinden förs in i objektet.

Buller

Buller påverkar främst fågelfaunan. I Natura-objektet häckar sannolikt tre rödlistade arter (samtliga i klass NT): mindre hackspett, göktyta och hämpling. Eftersom ett stort antal fågelskådare arbetar vid CBM och ArtDatabanken på Bäcklösainstitutionerna är det främst där som observationerna görs, samt i området närmast norr om detta. Det gäller även hämpling, som bör ha bra häckningsmarker även på den västra sidan av Natura-objektet. Bullerstörningen under byggfasen skulle kunna få den effekten att eventuella häckningar av hackspettarna mindre hackspett och göktyta allra närmast byggområdet inte skulle genomföras då de mest bullrande faserna av bygget pågår. Jämfört med störningarna från den planerade vägen är dock dessa störningar antagligen marginella.

Damm och stoft

Påverkan från damm och stoft skulle kunna inträffa längs östra kanten av Naturaobjektet. Stoftet skulle snabbt fångas in och fastna på vegetationen. Det har i andra sammanhang visat sig att stoftpåverkan är livsnödvändig för t.ex. lavar och mossor på träd, så kanske att stoftpåverkan inte blir negativ. Detta är dock antagligen artberoende. Som för fåglarna gäller att insekterna kan förflytta sig till delar som inte påverkas av stoft. Förutom detta påverkas Natura-objektet bara vid vindar från den ostliga sektorn, riktningar som är ganska sällsynta i Uppsalatrakten, där vindar från sydväst är förhärskande. Det är inte sannolikt att eventuella cinnoberbaggar störs av stoft, det har redan tidigare utsatts för dessa typer av störning. Det bör främst vara under etableringsfasen som det kan blåsa iväg finare markpartiklar och senare då sand tas bort från vägarna i det bebyggda området. Även i detta fall torde vägen medföra spridning av betydligt mer stoft. Dessutom sker det senare delvis i den förhärskande vindriktningen.

Luftföroreningar

Avgaser från arbetsfordon kan blåsa in över Natura-objektet. Redan idag är trafiken på Dag Hammarskölds väg tät, men arbetsfordonen kommer att röra sig närmare Natura-objektet. Det är inte sannolikt att heller detta påverkar objektet. Dessutom är hela Ultunaområdet genom sin öppenhet utsatt för vindar som snabbt blandar om den påverkade luften. Under senare år har ett vattenverk anlagts vid Bäcklösa, utan att detta verkar ha påverkat Natura-området.

Det kan bli en miljöpåverkan av kväveoxider från fordonsbränslet. Kväveföreningarna kan ge såväl försurande effekter, som gödande. Uppsala ligger i ett område med förhållandevis näringsrika jordar och någon försurning är knappast sannolik. Gödningseffekten blir säkert inte heller märkbar eftersom närsaltsstatus hos jorden är god, utom på eventuella bergklackar. Eventuellt oljeläckage påverkar inte Naturaobjektet utan möjligen vattendragen.

Hydrologisk påverkan

Ett speciellt kapitel är hydrologisk påverkan. I den norra delen av Bäcklösa-objektet finns diket, där ytvatten från bebyggelsen kan samlas upp, då de två planerade dammarna är fulla. I

den södra delen lutar marken från objektet. Ingen påverkan från ytvatten på Natura-objektet kan därför förutses.

Arbeten i diket kan komma att påverka ytterkanten av den norra delen av Bäcklösa-objektet. Här gäller att det måste ses till att inte objektet påverkas för starkt negativt. Om planer senare kommer fram på att gräva om diket till ett mer meandrande lopp, får detta diskuteras med länsstyrelsen. Det förutsätts inte i den här rapporten att någon större omgrävning kommer att ske, utan att de grävningar som utförs gäller de dagvattendammar som kommer att anläggas. Från ekologiska utgångspunkter är det olämpligt att kulvertera diket eftersom det kommer att minska den biologiska mångfalden vid Bäcklösa.

Direkt påverkan på Natura-objektet
Byggarbetena får inte påverka allén. Grävning/schaktning ska inte ske inom den radie runt träden, där det kan antas att det finns rötter som kan skadas. Dessutom kan det bli nödvändigt att skydda träden rent fysiskt med byggplank eller liknande, så att träden inte skadas oavsiktligt. Eftersom bebyggelsen inte anläggs i direkt anslutning till allén, är risken för skador liten förutsatt att upplag inte anläggs väster om planerad bebyggelsegrupp. I planen ingår att rensa upp längs diket och att röja upp bland det uppkommande lövslyet.

I övrigt måste det i byggprocessen ingå, att de verksamma företagen och deras anställda uppmärksammas på att Naturaobjektet finns där, och att det inte får påverkas av att maskiner körs in från planområdet, eller att byggmaterial eller byggskräp stjälps av i objektet. För att vara ändå mer på den säkra sidan kan vite läggas på skadade träd eller intrång i Natura-objektet.

Detta till trots, finns det åtskilliga exempel på "innovativa lösningar", som blivit helt fel sett från miljösynpunkt. Information och stängsling kan förhindra övertramp ibland, men inte alltid. Därför behövs dessutom täta kontroller på plats.

Bedömning
Bedömningen är att de diskuterade faktorerna inte påverkar naturaobjektet, i varje fall inte i betydande omfattning och inte irreversibelt. För att undvika onödiga skador på Natura-objektet på grund av att arbetsfordon kör in i området, eller delar används som upplag, bör alla som arbetar med anläggningen göras medvetna om att ingen som helst verksamhet får förekomma inom gränsen för Natura-objektet. Dessutom kan täta besiktningar behöva göras och/eller vite sättas på träd som kan bli utsatta, förutom att träden stängslas in.

1930-talsdike i nordväst
Diket läggs igen. Inga miljökonsekvenser.

Park med mycket gamla ekar
Bedömningen är att det inte kommer att bli någon direkt påverkan på vitala ekar, däremot kommer två betongfyllda ekar i dåligt skick tas ner. För samtliga träd gäller dock, att de kan skadas genom kompaktering av marken (t.ex. körning med tunga fordon), eller genom direkta skador på stam, grenar och rötter. Även markarbeten som ledningsdragningar eller anläggande av väg kan skada träden. Skador på rotsystemet kan ta lång tid innan de syns i form av sänkt trädvitalitet.

Bedömning
Genom att skydda träden med hjälp av staket kan skador undvikas. Eventuellt kan vite behöva sättas för skador på träd. Markarbeten under kronorna måste undvikas och arbeten i närheten av kronorna begränsas till markytan. Kompaktering och asfaltering undviks i det kronnära området. Arbeten nära kronan inom en liten del av trädets närhet bör kunna tillåtas. De två skadade ekarna som kommer att tas ner kan eventuellt läggas ut i naturmarken som en tillgång för eklevande insekter. Fortlöpande kontakt hålls med kommunens ekologer.

Gravfält 557:1
En möjlig miljöpåverkan under byggtiden är körning med tunga fordon, eller användning som upplag.

Bedömning
För att undvika skador på gravfältet, kan detta behöva inhägnas.

Påverkan under bruksfasen

Natura-objektet
Samma diskussion som för byggfasen kan föras även för bruksfasen. Den trafik som finns inom området kommer att vara av annan typ än under byggfasen. Arbetsfordonen har ersatts av personbilar.

Ljud- och ljusstörningar
Under bruksfasen kommer det att finnas ljud- och ljusstörningar. De skulle kunna få en påverkan genom att ljuset kan locka till sig insekter från Natura-objektet och ljudet att fåglar inte häckar på den sida som vetter mot bebyggelsen. Eftersom det redan idag finns mycket bebyggelse i trakten, är det inte sannolikt att ljusstörning skulle ge en betydande ökning av störningen jämfört med idag. Då det gäller buller, är den planerade vägen en betydligt mer tydlig bullerkälla, som kan medföra ändrat häckningsmönster hos en del fågelarter. Ett buller av den digniteten kan inte förutses från aktiviteter kring bebyggelsen.

Hydrologi
De hydrologiska förhållandena är desamma som under byggfasen.

Påverkan från människor och husdjur
Den mest påtagliga påverkan på Natura-objektet kommer antagligen att blir från dem som kommer att bo i området. Delarna allra närmast bebyggelsen kommer att få ett ökat slitage, antagligen främst genom barns lek. Resultat från långtidsstudier på Järvafältet av bl.a. prof. em. Clas Florgård, Stad och land, visar entydigt att inte ens barns lek i längden kan hålla tillbaka trädvegetationen. De skador som kan uppstå när bebyggelsen är nyanlagd och mängden barn som regel är stort, är alltså helt reversibelt.

Eftersom kontakten mellan bostäder och naturmark inte är direkt, utom vid Bäcklösainstitutionerna bör påverkan bli mycket begränsad. Det område där flest fynd av de känsliga arterna finns, söder om Vipängen, berörs inte direkt av någon bebyggelse. En påverkan som kan ses i många områden där tomter vetter mot naturmark är att tomtgränserna förflyttas ut i naturmarken. Dessutom kan skogsranden eller dikeskanten bli inofficiella tippar för trädgårdsavfall. Även om tipparna i sig inte påverkar så långt in i skogen, ser det inte så trevligt

ut att ett Naturaobjekt uppvisar en sådan kantzon. Genom att en gångväg anläggs intill Bäcklösadiket bör detta dock förhindras.

En effekt som skulle kunna uppstå är att de boende går in i skogen för att hämta vedbrand till tomten. Det behöver inte alltid handla om döda grenar, utan även växande träd kan tas ned. Spåren efter en avverkning med slö yxa ser inte alltid så trevliga ut.

Några närboende skulle kunna klaga på att alléträden skuggar för mycke. Närboende skulle dessutom kunna klaga på att allén ser skräpig ut. Här kan risken för olovlig avverkning kanske vara större.

Den sydligaste dungen i Natura 2000-objektet Bäcklösa. Bilden är tagen från parkeringen vid hunddagis.

De arter som är noterade som speciella för detta Natura-objekt, liksom rödlistade arter i övrigt, skulle kunna påverkas negativt genom bl.a. tagande av vedbrand (se föreg. stycke) men också, vad gäller marklevande arter, genom tramp. Objektet kommer att påverkas av hundar, mest nära bebyggelsen, men även i mindre omfattning, längre ifrån den. Den mest påtagliga påverkan blir genom gödsling av växtligheten närmast vägen/stigen, i mindre utsträckning av skador på lav/mossmattor genom hundars lek.

Påverkan på längre sikt

Sett på längre sikt brukar miljöpåverkan från boende minska. Orsaken anses vara att barnen flyttar ut. Forskning från Järvafältet nordväst om Stockholm har dock visat att inte ens barn kan hålla jämna steg med förslyandet. Antalet hundar kommer att öka, vilket ökar gödslingsgraden längs stigarna. Efterhand sker dock ett generationsskifte, vilket medför att det åter blir mer barn i området. Eftersom inte hela generationsskiftet sker på en gång, blir den eventuella störningen inte lika kraftig som de första två decennierna.

Bilaga 1. Miljökrav hos rödlistade arter (från ArtDatabankens miljöfakta)

VÄXTER

Filthättemossa (NT), Vipängen 2008
Mossan är en av de få arter inom släktet som växer uteslutande på sten, inte som flertalet andra på trädstammar. Den växer på hällar och stora block av granit eller andra sura substrat i lövskog, i synnerhet på lodytor nedom ansamlingar av lövförna. Arten verkar föredra att växa i bestånd med inslag av ädellövträd med rik bark, både i lövskog och i kantzoner mot t.ex. åkermark. Spridningen av arten sker troligen främst med sporer.

Avverkning av äldre lövskogsbestånd med inslag av rikbarksträd utgör ett hot. Dessutom påverkas filthättemossa negativt av ett generellt minskat inslag av dessa trädslag i skog. Exploatering kan även vara ett hot mot arten.

För att bevara arten ska ädellövträd som ask, alm, lind och lönn gynnas på filthättemossans aktuella och potentiella lokaler. Låt block ligga orörda i dessa miljöer.

Ullig hjärtstilla (VU), "Bäcklösa" 2009 (osäkert om det är inom Natura-området)
Arten växer endast på kulturmark, främst i hönsgårdar, vid ladugårdar och uthus, men även vid t ex kyrkor och klosterruiner.

Hjärtstillan verkar kräva den extra omvårdnad den fick som odlad. Den är dåligt anpassad till vårt klimat, vilket innebär att den på egen hand klarar sig bäst i kustnära trakter. Vid konkurrens går plantorna snart under.

Lokaler med hjärtstilla bör följas upp och skyddas mot igenväxning. Om jorden rörs om ges frukterna tillfälle att gro och nya plantor kan utvecklas. Konkurrerande växter, t ex nässlor, bör tas bort.
NOT: Ullig hjärtstilla är en mer härdig underart av hjärtstilla. Eftersom det är en ren kulturart, är det inte sannolikt att den växer i Natura 2000-området.

SKALBAGGAR

Tvåfläckig barkskinnbagge (NT), V. Vipängen, 2009
Den tvåfläckiga barkskinnbaggen lever på yngre, levande aspar med sårskador, men även på klena döende eller döda aspar, i samtliga fall med svampen aspdyna, *Hypoxylon mammatum*, och närstående sporsäckssvampar, som ger en svartfärgad vedyta. Arten suger på mycel av trädsvampar, sannolikt av aspdynan och närstående sporsäckssvampar. Den hittas oftast i övergångszoner mellan skog och öppen mark.

Skogsbestånd med god kontinuitet av aspar är en bristvara. Aspen är ett successionsträd och försvinner ofta ut ur beståndén på längre sikt även inne i reservat om inte störningar startar om successionsförloppet.

***Ipida binotata* (NT), Vipängen, 2011**
Svårt hitta information om artens krav. Följande är hämtat från Naturvårdsverket.

Arten finns i låga men sannolikt stabila populationer i reservat med hög dödvedstillgång och fri utveckling men uppnår bara höga tätheter i nystörd skog. Bra exempel på arter med denna typ av dynamik är tretåig hackspett, större flatbagge och glansbaggen *Ipida binotata* som alla förekommer i låga tätheter i barrnaturskogar tack vare lokal granbarkborredynamik, men som blommar upp i samband större störningar (brand, stormfällning, avverkning med generös hänsyn).

Stekelbock (NT), Bäcklösa skog/hage, 2007
Larvutvecklingen sker i ganska hård, solexponerad död ved av stående grova träd, ofta barkfallna och helst branddödade. Främst i grova björk- och aspstubbar, men även i al, sälg, lönn, lind, apel, och bok. I tätare bestånd finns nästan alltid angreppen högt upp i kronregionen på träden. Den fullbildade skalbaggen är mycket kortlivad. Oftast flyger den runt eller kryper omkring på gamla döda lövträd i solskenet. Honorna verkar börja ägglägga de lämpliga träden redan ett par år efter det att träden dött. Angreppen kan pågå i ca tio år i samma träd.

Grön aspvedbock (NT), Vipängen, 2007
Larvutvecklingen sker i innerbarken på stammar och grova grenar av nyligen döda, grovbarkiga aspar. Såväl i stående som liggande träd. Den fullbildade skalbaggen lever undanskymt och påträffas därför mycket sällan ute i det fria.

Aspmögelbagge (NT), V. Vipängen, 2009
Larvutvecklingen sker i fruktkroppar av aspdyna (*Hypoxylon mammatum*), ofta på medelgrova aspar i täta bestånd. Denna svamp angriper levande aspar och dödar dessa. Angreppet visar sig som en oregelbunden, upphöjd och bred ring i barken. Barken spricker sedan upp och blottar de svarta fruktkropparna som ligger inne i barken. I dessa färska fruktkroppar kan aspmögelbaggen ibland förekomma i stort antal. Larvutvecklingen tycks endast ske under ett år i svampen. Svampangreppen och rester av fruktkropparna kan ses på de döda asparna under åtskilliga år efteråt.

Svampen påträffas sällan på de naturvårdsträd av asp som skogsbruket brukar spara ute på hyggen. Angrepp påträffas i stället i ganska unga träd som står tätt på exempelvis igenväxande åkermark och i skogsbryn. Dessa bestånd gallras ofta och sjuka eller döda träd med aspdyna tas bort. Vissa av dessa bestånd har även avverkats och flisats. Älgen har genom sin betning lokalt åstadkommit successionsglapp i åldersfördelningen av asp.

Man bör spara täta aspbestånd och ej gallra beståndenomedelbart. Spar sjuka och döende aspar där man ser en svart gördel i barken en bit upp efter stammen.

Mörksömmad barksvartbagge, S. Vipängen, 2000
Larvutvecklingen sker under barken på stående granar med angrepp av granbarkborren (*Ips typographicus*). Detaljerna i artens näringsekologi är okända. *Corticeus*-arterna, till vilka den mörksömmade barksvartbaggen hör, har tidigare ansetts vara rovdjur men är i huvudsak saprofager och svampätare som lever i gångarna hos olika barkborrar, och uppträder som fakultativa predatorer som ibland äter ägg och larver av barkborrar. Arten finns kvar åtminstone ett år efter att barkborrarna lämnat träden.

Det största hotet mot arten är den avverkning av döende granar som rutinmässigt genomförs av bland annat skogsskyddsskäl.

Vid fynd av arten, i synnerhet i Sydsverige, bör om möjligt döende granar lämnas kvar i de aktuella beståndenen.

STEKLAR

Korthornad vedstekel (NT), Bäcklösa skog/hage, 2007
Denna storväxta vedstekel utvecklas huvudsakligen i björk och asp. Vid äggläggningen inokulerar honan en vedsvamp i veden, vilken utgör näring för larven. Arten har stort utbredningsområde i Mellansverige och Norrland men är känd från få aktuella lokaler.

Snyltvedstekel (NT), Vipängen, 2007
Angrepp har framför allt påträffats i gran och i mindre utsträckning i tall, samt i en rad olika exotiska tall-, gran- och ädelgranarter. Mekaniska skador eller blixtskador tycks vara särskilt attraktiva för äggläggning.

Den måttliga tillgången på döda stående granar som tillåts stå kvar under flera år är förmodligen en begränsande faktor för arten. Arten gynnas kraftigt genom angrepp av åttatandad barkborre (*Ips typographicus)* och alla skogsskyddsåtgärder som är riktade mot barkborren utgör också ett hot mot snyltvedstekeln. Genom den utbredda rädslan för angrepp av barkborrar är viljan att spara äldre granbestånd som passar snyltved-stekeln mycket låg.

Granar som tidigare år dödats av barkborrar kan sparas utan risk för framtida skogsskador och bör generellt lämnas kvar inne i bestånden. Arten ynglar också gärna i barkskadade levande granar varför även sådana bör sparas. Högstubbar av gran som ställs kvar på hyggen har däremot ingen dokumenterad positiv effekt på denna art.

FJÄRILAR

Almsnabbvinge (NT), V om Naturicum, 2011
Almsnabbvinge är en liten dagfjäril som främst är knuten till skogsalm, men kan mer undantagsvis även leva av lundalm *U. minor* och sannolikt också på den sällsynta vresalmen *U. laevis*. Honorna besöker i högre utsträckning också vissa högväxta blommor, främst tistlar, bl.a. kärrtistel, men också planterade buskar som snöbär och liguster. Sannolikt skapar predation från fåglar av både larver och puppor ett täthetsberoende vilket gör att livskraftiga populationer av almsnabbvinge bara finns på platser med många friska almar eller där träden står så isolerat att de i mindre grad tilldrar sig födosökande fåglar med också denna art som specialitet. Almsnabbvinge är härdig mot vindexponerade miljöer.

Arten hotas främst av almsjukan. Angripna äldre almar överlever mycket sällan. Almen är dock ett seglivat träd som ofta kan regenerera sig genom stubbskott (främst på yngre och medelålders träd), men idag når de alltmer sällan fröproducerande ålder innan de angrips av almsjukan. På sikt innebär detta att almen minskar sin andel i landskapets trädbestånd och konkurreras ut av andra mer livskraftiga trädslag. Almsjukan har idag också gjort trädslaget impopulärt som park- allé- och vårdträd.

Det är viktigt att försöka hejda onödig utrensning av skogsalm på grund av almsjukan. På sikt kan det möjligen uppstå mer resistenta populationer av trädet. Mindre träd kan gärna föryngras på samma vis som hassel ofta kapas nära markytan och då utvecklas i buskform.

Mindre blåvinge (NT), Genetikcentrums ruderatmark, 2006
Mindre blåvinges värdväxt är i hela Mellaneuropa främst getväppling. Från några områden uppges även käringtand som värdväxt. Fjärilens flygperiod är i södra Sverige anpassad till getväpplingens blomning och infaller från mitten av maj till slutet av juni.

Äggen läggs i blommorna där larverna sedan äter av blommor och fruktämnen. Miljön bör helst vara helt fri från beskuggande träd och gärna i sluttning mot söder eller väster. I områden med kalkhaltig morän kan arten etablera sig i grusgropar och vägskärningar. Under senare år har getväpplingens främsta biotop, torrängen, minskat kraftigt i areal på fastlandet och växten påträffas nu främst som opportunist i störningsmiljöer, bl.a. vid vägkanter och på bangårdar där trafik, underhåll och sandning förefaller vara viktiga faktorer för frönas spridning. Som en följd av detta är flertalet förekomster av mindre blåvinge kortlivade.

Arten hotas av förbuskning och upphörande extensivt bete av torrängar. Alltför intensivt bete av främst får och getter är negativt för de tätare bestånd av värdväxten som krävs för att bibehålla en population av mindre blåvinge. Igenplantering av torrängar och grusgropar är ett hot. På några platser hotas arten av att vegetationen på bangårdar bekämpas med herbicider.

Då arten vanligen håller tillgodo med en mycket begränsad areal bör den kunna räddas på flertalet förekomstområden som betas eller hålls öppna genom andra åtgärder. Smärre ytor kan avstängslas från betesdjur under några år i taget. Längre överlevnad för artens små populationer ges oftare på mindre berghällar med endast ett tunnare jordtäcke som inte lika lätt förbuskas. Här är buskröjning att föredra framför bete. Många naturreservat, där främsta syftet är att bevara ängsfloran, utvecklas ofta till en parkliknande natur, genom att tidigare hårt hamlade träd tillåts växa fritt. Sådana områden mister ofta sin unikare dagfjärilsfauna genom den tillsynes måttliga beskuggning som dessa träd ger. En större variation mellan något slutna och helt öppna områden inom ett reservats olika delar ger en större variation av dagfjärilsarter.

FÅGLAR

Mindre hackspett (NT), Bäcklösa, årligen

Mindre hackspetten lever i löv- och blandskog med förekomst av äldre lövträd, i södra Sverige särskilt ädellövträd. Under vintern kan födosök ske även i äldre grandominerad skog, troligen för att den ger bättre skydd mot rovdjur och rovfåglar än ren lövskog. Lokalt kan även grov bladvass vara viktig vintertid. Norrut förekommer arten i gamla löv- och blandskogar med al, björk och asp. För häckning krävs döda lövträd, men boträd är sannolikt sällan en begränsande faktor. När en individ har häckat i ett område lever den i detta nästan undantagslöst resten av sitt liv. För att häcka framgångsrikt behöver ett par cirka 40 ha äldre lövdominerad skog inom ett område på upp till 200 ha. Revirets storlek ökar med lövskogens uppsplittring. Under vintern utsträcks födosöket till ett större område på flera hundra hektar, men varje individ återvänder till samma natthål kväll efter kväll. Häckar i murkna lövträdsstammar eller stubbar (oftast klibbal eller björk), vanligen 3–7 meter över marken. Ett nytt bohål hackas ut varje vår, men även under andra årstider kan nya natthål hackas ut.

Mindre hackspetten missgynnas av gallring i löv- och blandskogar, om lövträd tas bort. Vidare så missgynnas arten starkt genom avverkning av äldre lövträd, omföring av lövträdslundar och blandskogsbestånd till barrskog samt genom dränering och avverkning av al- och björkkärr. Mindre hackspetten missgynnas även starkt av sådan landskapsvård som innebär röjning eller gallring av täta strandskogar, alkärr samt borttagande av murkna träd och grenar. Nedhuggning av äldre hagmarksbjörkar och alar är också negativt. Omhamling av gamla lindar är starkt negativt, eftersom de ofta utgör de värdefullaste träden för födosök.

Eftersom olika trädslag är värdefullast som födokälla under olika år består de gynnsammaste reviren av en mosaik med olika lövträd, främst lind, björk, al och ek. Det

är särskilt viktigt att bevara sådana områden med tillräcklig areal (se ovan). Vid avverkning bör artens bästa häcknings- och födosöksbiotoper sparas, d.v.s. framför allt äldre lövträd. Inom avverkningstrakt bör äldre lövträd, döda stammar och stubbar lämnas stående. Vid gallring i och nära äldre lövträdsbestånd med förekomst av mindre hackspett bör lind, björk, al och ek sparas i första hand. Vid landskapsvård bör man undvika kraftig utgallring i strandskogar och alkärr, undvika bortsågning av torra och murkna grenar på stora ekar och andra äldre lövträd samt därtill lämna kvar torrträd och stubbar. Stora lindar och björkar har särskilt stort värde för arten och bör sparas vid gallring, inte minst i hagmarker. Omhamling bör inte ske av lindar som inte hamlats på några decennier. Vissa år utnyttjas även äldre grovgreninga granar för födosök, varför borthuggning av dessa kan missgynna arten. Levande aspar, både äldre och s.k. aspsly utnyttjas vid födosök, varför detta trädslag bör sparas vid åtgärder i artens revir.

Hämpling (NT), Bäcklösa, årligen

Hämplingen finns främst i kulturlandskapet och den viktigaste häckningsbiotopen är torra, solbelysta och buskrika naturbetesmarker, men även trädgårdar, granplanteringar och skogsbryn som ligger i anslutning till jordbruksmark är ofta utnyttjade häckningsbiotoper. Sedan 1960-talet har arten även börjat häcka i tätortsmiljöer. Hämplingen är så gott som uteslutande beroende av gräs- och ogräsfrön som föda året runt. Hämplingen är en flyttfågel och i oktober flyttar hämplingen mot sydvästra Europa för att återkomma i månadsskiftet mars-april.

Det största hotet anses vara omvandlingen av jordbrukslandskapet under 1900-talet. Det allt mer intensiva jordbruket har medfört att lämpliga biotoper för häckning och födosök har försvunnit. Vidare är nedläggning av jordbruk (både djurhållning och spannmålsodling) ett problem i vissa områden.

Eftersom brist på ogräs- och gräsfrön är en trolig orsak till populationsnedgången bör en av åtgärderna vara att öka mängden gräs- och ogräsfrön i jordbrukslandskapet. Vidare är ökad areal träda önskvärt. Naturbetesmarker med framför allt enar, men även andra buskar, är hämplingens viktigaste lokal för häckning och det är därför av stor vikt denna biotop inte minskar i areal. Vidare bör restaurering av naturbetesmarker ske och prioritet bör riktas mot områden där det idag finns brist på lämpliga häckningsbiotoper.

Göktyta (NT), Bäcklösa och Bäcklösa hagar, årligen

Göktytan häckar i lucker löv- och blandskog med gläntor, kantzoner och nyupptagna hyggen samt i större trädgårdar och parker. Särskilt finner man arten i mellan- och skogsbygdernas kulturlandskap där hagmarker och glesa skogar utgör optimala häckningsbiotoper i Sverige. Då göktytan häckar i naturliga hål (och holkar) är den beroende av äldre - döda eller levande - lövträd. Björk, asp och rönn är exempel på vanliga boträd. En annan faktor av stor betydelse för göktytan är förekomst av torr öppen mark där små marklevande myror utgör den viktigaste födokällan. Då flera myrarter är känsliga för igenväxning kräver troligen dessa en kontinuerlig beteshävd för att trivas. Försämrad tillgång på föda i igenväxta betesmarker kan därför vara en anledning till att göktytan föredrar marker med en varierande måttlig till god betesintensitet. Göktytan återvänder från Afrika i mitten av april - mitten av maj.

Det största hotet mot göktytan är förlust av livsmiljöer då betesmarker växer igen eller planteras med skog. Särskilt allvarligt är att cirka 50 % av betesmarkerna i skogs- och mellanbygder försvann mellan 1976 och 1989 då det i dessa områden var alltför olönsamt att hålla kreatur. Brist på naturliga håligheter i samband med röjning av äldre och döende träd är även ett betydelsefullt hot mot göktytan, särskilt om träd med naturliga håligheter röjs från optimala födosöksområden såsom betesmarker.

För göktytan och flera andra jordbruksfåglar med starkt nedåtgående

populationstrender (t.ex. törnskata) krävs särskilda insatser för att underlätta fortsatt betesdrift i skogs- och mellanbygder. Göktytan gynnas av en varierad måttlig till god hävd i betesmarker. Äldre levande eller döda träd med naturliga håligheter bör sparas, särskilt i betesmarker. Uppsättning av holkar i lämpliga göktytemiljöer underlättar eventuell brist på naturliga håligheter.

Park med mycket gamla ekar

Någon påverkan som kan äventyra trädens vitalitet förutses inte.

Gravfält 557:1

Gravfältet kan komma att användas för lekar m.m., vilket kan medföra markskador. På andra ställen där fornminnen ligger nära bebyggelse (t.ex. skolor) blir det ett starkt markslitage, men det förefaller inte som om fornminnesvärdet som sådant har påverkats alltför starkt negativt. Börjar besökarna ta bort stenar från gravarna, eller gräva i marken måste naturligtvis lämpliga åtgärde vidtas. Detta är dock något som inte kan åläggas exploatören.

Skadebegränsande åtgärder

Ett av de bästa sätten att begränsa skador från människor och hundar är genom att se till att det finns ett ordentligt nät av stigar genom känsliga områden. Det har sedan länge visats att där det finns stigar, använder människorna dem, framför att gå i obanad terräng. Undantag är främst biologer (såväl professionella som amatörer), samt svamp- och bärplockare. Jämfört med antalet människor som inte har biologiska intressen, är de dock få även i en stad som Uppsala. Det bör påpekas att åtgärder i Natura-området inte kan styras av planen, men skadeförebyggande åtgärder skulle kunna avtalas mellan exploatören och länsstyrelsen som något typ av kompensation. Längs Bäcklösadiket kommer ett promenadstråk anläggas vilket kommer att bilda en naturlig gräns mot fastigheterna inom planen.

Poppelallén är den kanske mest intressanta platsen då det gäller interaktionen människa/ cinnoberbagge. Även om det inte är poppel som växer på den östra sidan av allén, ses den ändå som en enhet i denna redovisning. Bebyggelsen måste läggas så långt från träden, att träd inte riskerar att falla över något hus. På samma gång måste skyddet för passerande klarläggas. Det är ju egentligen inget problem för Natura-objektet, men kan ha betydelse vid diskussionen om hur livsmiljön för cinnoberbagge i alléområdet ska utformas. Popplar blir inte särskilt gamla och träd eller grenar kan falla ned på passerande. Redan nu är ett antal träd döda, såväl popplar som almar. Återplantering är planerad, men med asp.

En möjlighet är att grenrensa då det förefaller vara en risk för att grenar skulle kunna falla över passerande. De avsågade grenarna ska då sparas i området som livsmiljö för insekter. Samma sak gäller träd som måste tas ned. För att långsiktigt lösa livsmiljöproblemet måste också nyplantering ske. Detta bör ske kontinuerligt med kanske fem års intervall. Eftersom allén inte ingår i planområdet måste ansvarsfrågan för skötseln av allén klarläggas.

I en redovisning av påverkan är det inte möjligt att diskutera skador genom allmänhetens oaktsamhet eller rent kriminell verksamhet. Sådan påverkan kan ju inträffa redan idag och behöver inte vara relaterad till den kommande bebyggelsen.

I några fall har det visat sig positivt att informera dem som flyttar på om naturvärdena. Med ökade kunskaper ökar intresset för att bevara skog, allé och gravfält. Eftersom det sker ut- och inflyttningar hela tiden kan information behöva delas ut då och då, sättas upp i trapp-uppgångar i flerfamiljshus, etc. Informationsskyltar kan sättas upp i entréerna till Natura-området, vid allén och vid gravfältet.

Kompensationsåtgärder

Som kompensationsåtgärd har föreslagits att Bäcklösabäcken, som rinner genom den södra delen av planområdet (och delvis västar om planområdet), samt Bäcklösadiket, som kommer från norr, inte längre ska vara kulverterade. Genom att bäcken tillåts rinna i ytläge är det positivt för den biologiska mångfalden i den övre delen av bäcken och diket.

Anläggning av ett bra stigsystem i Natura-området är positivt för att bibehålla naturvärdena. Detta kan dock inte göras av exploatören, utan måste ske på initiativ av Länsstyrelsen.

GRUNDKARTEBETECKNINGAR

Fastighetsgränser m.m.
- Traktgräns
- Fastighetsgräns
- Rättighetsdel (Serv=servitut, ga:=gemenskapsanläggning)
- Ledningsrätt

OBS.
Lantmäteriförrättning pågår (KLM 2013-000026.)
Berörande Ultuna 2:25 och Gottsunda 11:23 m.fl.

Gränser enligt detaljplan
- Användningsgräns sammanfallande med fastighetsgräns
- Användningsgräns övriga fall
- Egenskapsgräns

Byggnader m.m.
- Byggnader (geo.inmätt och fotogr.kart.)

Övrigt
- Staket
- Häck
- Stödmur
- Mur ytter
- Kantsten
- Vägkant
- Gång- och cykelväg
- Slänt
- Dike mittlinje resp. ytterlinje
- Räcke
- Träd
- Ägoslagsgräns
- Åker resp. mosse
- Ängs-, hag- eller betesmark
- Barrskog resp. Lövskog
- Fornlämning

Ledningar
- Kraftledning

Höjdförhållanden
- Höjdkurva
- Markhöjd

Koordinatsystem:
SWEREF 99 18 00 / RH2000 i höjd

Underlag:
Primärkartan

Upprättad i okt. 2012, rev. i okt. 2013

Kontoret för samhällsutveckling

Inger Högberg
Karttekniker

SKALA 1:1000 (A1), 1:2000 (A3)

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar.
Där beteckning saknas gäller bestämmelsen inom hela planområdet.
Endast angiven användning och utformning är tillåten.

GRÄNSBETECKNINGAR

- Detaljplanegräns
- Användningsgräns
- Egenskapsgräns

ANVÄNDNING AV MARK

Allmänna platser

LOKALGATA	Lokaltrafik
PARK	Anlagd park
PARK / DIKE	Park och dike för avledning av dagvatten.
TORG	Gångtrafik, handel och publik verksamhet

Kvartersmark

B	Bostäder
BC	Bostäder. Lokaler för centrumändamål ska finnas i bottenvåningen mot torg och får finnas i bottenvåningen i övrigt. Entréer till lokaler ska finnas från gatumark, ej via bostadstrapphus.
E	Tekniska anläggningar
S	Förskola, Skola

UTFORMNING AV ALLMÄNNA PLATSER

n_1 Fördröjningsmagasin för dagvatten, spillvattenpumpanordningar med marköverbyggnad och enkla tillfartsvägar till magasin och pumpanordning för spillvatten får anläggas och ansluta till lokalgata.

UTNYTTJANDEGRAD

e_1 Radhus, kedjehus, parhus eller friliggande hus.
Vid radhus får max 55 % av tomten bebyggas.
Vid parhus och kedjehus får max 45 % av tomten bebyggas.
Vid friliggande hus får max 45 % av tomten bebyggas.

e_2 1700/80 Största sammanlagda byggnadsarea för huvudbyggnad resp. komplementbyggnad.

BEGRÄNSNINGAR AV MARKENS BEBYGGANDE

- Byggnad får inte uppföras
- Marken får endast nyttjas för uteservering.

u Marken ska vara tillgänglig för allmänna underjordiska ledningar.

MARKENS ANORDNANDE

Mark och vegetation

n_2 Minst 50 % av dagvattnet från tak ska avledas ovan mark utöver infiltrationsytor där vattnet ges möjlighet att fördröjas/infiltreras innan det leds vidare.

parkering Parkeringsplats ska finnas.

Utfart

Körbar utfart får inte anordnas. Tvärstreck med pil markerar förbudets slut.

PLACERING, UTFORMNING, UTFÖRANDE

Placering

p_1 Garage/förråd ska placeras minst 1 meter från tomtgräns och med angöringssidan minst 6 meter från gata.

Utformning

0.0 Största taklutning i grader.

II Högsta antal våningar.

II_IV, III–IV, IV–V, IV–VI Lägsta - högsta antal våningar. Våningsantalet ska variera.

entréer Entréer till bebyggelsen ska vara markerade och i huvudsak genomgående mellan gata och gård.

v_1 Byggnader ska utformas så att (gäller bostadshus):
- minst hälften av bostadsrummen i varje lägenhet får tillgång till tyst eller ljuddämpad sida, med högst 50 dB(A) ekvivalent nivå (<45 dB(A) ska eftersträvas) och 70 dB(A) maximal nivå vid fasad, där bullernivåer på den bullerutsatta sidan överstiger 55 dB(A) ekvivalent nivå och/eller 70 dB(A) maximal nivå (avser frifältsvärde).
- varje bostad, där bullernivåer på den bullerutsatta sidan överstiger 55 dB(A) ekvivalent nivå och/eller 70 dB(A) maximal nivå (avser frifältsvärde), har tillgång till en uteplats, privat eller gemensam, på tyst eller ljuddämpad sida i nära anslutning till bostaden.

Utseende (ny bebyggelse)

f_1 Fasader mot allmän plats ska ges en utformning som skapar variation i gaturummet.

ADMINISTRATIVA BESTÄMMELSER

Genomförandetid

Genomförandetiden är 5 år från den dag planen vinner laga kraft.

Revideringar inför antagande:
- plankartan har kompletterats med ett E-område.
- bestämmelsen om enskilt huvudmannaskap på torget har tagits bort. Uppsala kommun är huvudman för torget.
- ett utrymme mot torg om 5 meter kvartersmark där det inte är möjligt att uppföra byggnader, men där det finns utrymme för uteserveringar.

Uppsala kommun

ANTAGANDE

Detaljplan för

BÄCKLÖSA

Upprättad i november 2013, rev.i juli 2014

ARBETSMATERIAL

Ulla-Britt Wickström
planeringschef

Sofie Andersson Rosell
planarkitekt

Beslutsdatum		Instans
Samråd	2012-12-13	PBN
Granskning	2013-11-12	PBN
Antagande	.....	PBN
Laga kraft	.....	

Till planen hör:
Plankarta
Planbeskrivning

diarienr: 2012/20086-1